

Galați  
România

Hîncești  
Republica Moldova

## TRECUTUL ARE UN NOU VIITOR

Cooperare transfrontalieră  
pentru valorificarea  
patrimoniului cultural  
din Galați, România și  
Hîncești, Republica Moldova  
1 HARD/2.1/25

Sala de Spectacole  
a Centrului Cultural  
„Dunărea de Jos”  
Galați

Moara cu Aburi  
din Comuna Mereșeni  
Raionul Hîncești



revista

# DUNĂREA DE JOS

**EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI**

**PREȘEDINTE:** *Costel FOTEA*

**CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS**

**MANAGER:** *Vali Viorel SANDU*

**REDAȚIA:**

**Redactor șef:** *Florina Zaharia*

**Redactori:** Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,  
Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției ([www.ccdj.ro](http://www.ccdj.ro)) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România).

**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:**

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,  
e-mail: [office@ccdj.ro](mailto:office@ccdj.ro)  
ISSN: 1583-0225

**Revista poate fi procurată de la sediul redacției.**

**Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:**

**[https://www.ccdj.ro/editura\\_revista.html](https://www.ccdj.ro/editura_revista.html)**



the international council  
of organizations  
of folklore festival  
and folk art

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE FOLCLOR

# Doina Covurluiului

**Pentru gălățeni: Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”, 17-20 august 2023.**

Consiliul Județean Galați prin Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a organizat în perioada 17 - 20 august 2023, Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”, ediția a XVI-a.

Astfel, pe scena de la Complexul Muzeal de Științele Naturii „Răsvan Angheluță” (Grădina Botanică), timp de patru zile, începând cu ziua de joi, 17 august, ora 18:30, au evoluat ansambluri folclorice profesionale din șapte țări: Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Grecia, Serbia, Polonia, Turcia.

De asemenea, fiecare seară de festival a adus în fața publicului gălățean artiști români renumiți precum: Comelia și Lupu Rednic, Surorile Osoianu, Ansamblul Artistic Profesional „Ciprian Porumbescu”, Matilda Pascal Cojocărița, Elena Gheorghe, Tariful Rutenilor și Floarea Calotă.

Folclorul este o parte importantă a identității românești și un mod de a păstra vii, peste generații, tradițiile și obiceiurile.

Transmiterea lor asigură continuitatea valorilor noastre culturale, întărește legătura cu trecutul și ne ghidează spre viitor.



Costel FOTEA  
Președintele Consiliului Județean Galați



dialogul intercultural al tinerilor

# FORUMUL TRANSFRONTALIER din România, Republica Moldova și Ucraina

**I**n perioada 26-27 august, reprezentanții Asociației de Cooperare Transfrontalieră au participat la Forumul Transfrontalier al tinerilor din Republica Moldova, România și Ucraina organizat în Tabăra de odihnă și întremare a sănătății copiilor „Romantica” din comuna Moscovei, raionul Cahul din Republica Moldova. Evenimentul a fost organizat cu scopul de a consolida relațiile transfrontaliere ale tinerilor din cele 3 țări prin schimb de experiență socială și culturală. Obiectivele principale ale evenimentului au fost:

1. Promovarea dialogului intercultural a 150 de tineri cu vârsta cuprinsă între 18-20 de ani din România, Republica Moldova și Ucraina, prin activități de interacțiune socială.
2. Dezvoltarea capacităților de cooperare a tinerilor din 3 țări: România, Republica Moldova și Ucraina pentru un viitor sigur și durabil.

În prima zi a evenimentului organizat de către *Consiliul Raional Cahul* în colaborare cu *Centrul de Tineret Cahul*,

și *Asociația de Cooperare Transfrontalieră Euroregiunea Dunărea de Jos*, tinerii au participat la ateliere sportive precum: ștafetă combinată cu obstacole, aruncare la țintă, bowling, săritura de pe loc, tragerea otgonului, dar și la activitatea artistică „Colaborăm prin cultură” unde fiecare grup a avut ocazia să își prezinte țara.

În cea de-a doua zi, s-au bucurat de activități variate de socializare precum „Interculturalitate cu Dimitri Moruz”, atelier de poezie și imagine realizat de poetul și fotografii profesionist dl. Adrian Zăinescu, „Ziua Independenței Republicii Moldova”, activitate susținută de către dl. Ghelețchi Ion, wordshop despre „Limba noastră cea română” realizat de scriitorul Viorel Dinescu. Evenimentele sociale și culturale pot avea un impact semnificativ asupra dezvoltării personale și intelectuale a elevilor, oferindu-le oportunități unice de învățare și creștere. Este important ca școlile și comunitățile să sprijine participarea elevilor la astfel de evenimente pentru a le oferi o experiență educativă diversificată și bogată.



# Miracolul dialogului dintre Divinitate și om

Adi G. Secară

**E**piscopul Hușilor, Ignatie (Trif) & Cristian Pătrășconiu, *Pâinea și lumina vieții*. Două dialoguri despre Crăciun și Paști, Editurile Spandugino & Horeb, București și Huși, 2023

Și de ce n-ar fi mai degrabă omul decât nimic, ne-am putea întreba quasi-heideggerian (sau oarecum creaționist), retoric, dar și anti-nihilist, ca o deschidere spre universul generos al celei mai noi cărți propuse de către unul dintre cei mai importanți jurnaliști culturali din România de astăzi, Cristian Pătrășconiu.

O carte care a apărut și în urma unui fel de criză spirituală, după cum se destăinuia la o recentă întâlnire cu scriitorii de la Galați (5 august, Sala Sergiu Dumitrescu a Centrului Cultural Dunărea de Jos), după un mare hop, din timpul pandemiei, când jurnalistul a fost cât pe-acți să-și piardă bunul cel mai de preț.

O carte care apare și într-un moment de sinteză, de re-așezare, de re-întoarcere la valori pe care marea hărmălaie și marea trăncăneală din jur le estompează, le marginalizează, dacă nu ești atent, mereu atent...



Cu alte două-trei excepții (întâlnite în ultimii 30 de ani), comparăm impactul lecturii acestei cărți cu ceea ce s-a întâmplat când a apărut „Jurnalul fericirii” de Steinhardt (și l-am lecturat): „înțelegerea firească” a mesajului, vieții, exemplului lui Iisus Hristos, „convertirea”, trăirea (re-trăirea) momentelor de har, pe care le mai întâlnești și la slujbele religioase, la momentele de reculegere din sălașele de cult...

Scrie Horia-Roman Patapievici pe coperta IV:

„Ce vedem aici sunt doi oameni - unul e om al Bisericii, celălalt e un om din Biserică - stând de vorbă despre Naștere, Crăciun, Înviere, Paști, om, divinitate, lume, iubire și ștergerea tuturor lacrimilor, așa cum pe vremuri stăteau de vorbă, pe malul râului Ilisos, Socrate și Phaidros, discutând despre frumusețe sufletului în iubire și despre câmpia ființei, așa cum stătuseră de vorbă, la gura sobei, Karl Popper și Konrad Lorenz, vorbind despre oameni, obiceiurile animalelor, lume și etologie, și cum încă mai stau de vorbă, într-un apartament din Paris, Lev Șestov și Benjamin Fundoianu, într-o minunată eternitate a conversației neîntrerupte, care începe odată cu primul om și merge mai departe prin noi, cei care stăm azi de vorbă, până la ultimul om restaurat al mântuirii. Ce găesc extraordinar în acest dialog e îmbrățișarea celor doi convivi prin intermediul cuprinderii îndrăgostite a celor vorbite, care și pe noi, ascultându-i, ne cuprind în îmbrățișarea lor: ei schimbă cu noi cuvintele pe care și le împărtășesc precum împărtășania dată după spovedanie celui învrednicit de către cel în harul lui Dumnezeu dăruit.”

Fiecare dintre cei hăruiți cu darul credinței ori al dorinței de a crede poate fi oricare dintre cei doi... autori (această formulă este un omagiu și pentru Toma necredinciosul, în carte „Nelămuritul”, căruia i se rezervă în carte câteva dintre cele mai frumoase pagini), Prea Sfințitul Ignatie exprimându-și dorința de a realiza... un interviu dincolo de timp:

„...mi-ar plăcea să fiu în seara de Înviere în Ierusalim, când Iisus a intrat prin ușile încuiate la Apostoli și i-a întâmpinat cu

acest salut extraordinar: Pace vouă! Aidoma, ar fi fost o mare desfătare dacă aș fi putut să stau de vorbă cu Apostolul Toma, cel pe care în limbaj popular îl numim „necredinciosul”. De fapt, el n-a fost necredincios, ci mai degrabă nelămurit. De aceea, i-aș acorda cu multă grație acest cognomen: „nelămuritul” sau „îndoitul”. Dintre toți Apostolii, față de acesta am o simpatie și o afinitate teribile.” (p.101)

Desigur, dacă s-ar inventa, în sfârșit, călătoriile în timp, ar trebui să se inventeze pentru oameni precum Cristian Pătrășconiu: ce interviuri s-ar realiza astfel!

Mai spune Ignatie, nuanțând și asupra fățarniciei unora: „Ce frumos ar fi fost să am un moment de poveste, de voroavă cu Toma, unul dintre cele mai sincere (adică mai umane) personaje ale Evangheliei, așa cum ați spus dumneavoastră. (...) Cei care vor să pozeze în oameni cu o credință incasabilă - ceea ce este cam imposibil - propovăduiesc, în chip fățarnic, faptul că a te îndoii este un mare păcat. Credința nu este o realitate de monolit, cu proprietăți incasabile. Dimpotrivă, consider că actul credinței se cristalizează și se consolidează în funcție de capacitatea noastră naturală de a ne externaliza îndoielile cu privire la aceasta, în funcție de harul interogativității care planează asupra acesteia. Eu nu am încredere în oamenii care sunt plini de certitudini și dețin în buzunarele minții lor toate răspunsurile la întrebările ce li se pun. Sunt convins că îndoiala e moașa credinței. Pe Toma l-aș boteza „patronul celor care se informează de la sursă”. Într-o exprimare plastică, el este cel care vrea să bea apă din izvoare, nu din zvonurile, fie și aparente, ale surogatelor. Adică, nu s-a lăsat ușor convins de către colegii lui de apostolat, care i-au împărtășit aproape



apodictic că a înviat Hristos. Avea nevoie de «palparea» adevărului că Hristos a biruit moartea. Voia să cupleze credința la rațiune și viceversa. Rațiunea fără credință duce la absurdul ateismului. Credința fără rațiune ne aruncă în hăul bigotismului și al pietismului păgubos.” (pp.102-103)

Interesantă această „lărgire” a definiției omului: omul, ființa sinceră! Care ar trebui să fie astfel! Și ferice de omul lucid (și sincer) precum PS Ignatie!

Sunt mai multe „FIR”-e pe care trebuie să le urmărim în labirintul anti-labirintic al cărții (FIR de la Frumusețe, Iubire și Raționalitate):

„Pentru că avem nevoie de iubire, de raționalitate și de frumusețe. (Se răspunde la întrebarea: „De ce era nevoie de un Mântuitor și, pentru a aduce în actualitate tema aceasta, de ce avem încă nevoie de un Mântuitor - mare temă a conversației noastre?” Nota A.G.S.: da, repet și eu, este o re-actualizare a Mizei... Credinței, chiar și a Voinței de a Crede!) Nu iubire sentimentală, nici frumusețe estetică, nici raționalitate discursivă sau intuitivă, ci iubire dumnezeiască, frumusețe morală perfectă și raționalitate unitară și teocentrică. Umanitatea noastră nu poate fi deplină și completă decât în iubirea, în frumusețea și raționalitatea firii umane din Iisus Hristos, Logosul întrupat, Care este modelul absolut al omului.” (p.40)

Fără a fi deloc didactic, volumul îndeplinește un rol pedagogic, de a reaminti ceea ce înseamnă să fii un model cu adevărat! Care să ne ajute să devenim „ființe pascale”, de a fi „stare” sau „stări”!

Întrebare și răspuns:

„Soluția mare, de neratat, ar putea fi aceasta: să luăm în noi Paștile? Să le trecem în noi înșine, să ne răsturnăm mintea?

Ar fi minunat dacă am deveni ființe pascale prin tot ceea ce facem și gândim. Totul să fie o perpetuă preocupare de a trece de la păcat la virtute, de la urât la frumos, de la întuneric la lumină. Cu alte cuvinte, viața să ne fie un adevărat Pesah. Iar mintea și gândirea să ne fie imprimate de logica și cultura Paștilor.” (p.166)

Aproape în altă ordine de idei, este o carte-stare (de cele mai multe ori citatele sunt ale răspunsurilor P.S. Ignatie!):

„Ați observat că, atunci când cineva vorbește extraordinar de frumos, iar acea persoană ar fi o anumită înrâurire asupra vieții noastre, parcă nu reținem atât ceea ce ne spune, cât starea pe care o degajă, o emană, sau care se află în spatele cuvintelor: farmecul, focul, fervoarea, autenticitatea trăirii și vibrația ca stare. Această stare e capabilă să urnească și să aneantizeze obișnuințe și rutine, aruncându-ne într-o perspectivă nouă asupra vieții. A fi creștin înseamnă să fii stare. Să nu ai nevoie de cuvinte pentru a-ți asuma viața în Hristos. Starea mea, stilul meu, modul meu de viață să fie cele care grăiesc, care au mărturie despre credința mea, despre profunzimea relației mele cu Dumnezeu, despre iubirea mea față de Domnul. Să fii stare nu e tocmai ușor.” (pp.148-149, dintr-un fel de subcapitol intitulat „Inteligența inimii” - Și ce frumos și tainic este titlul părții a doua a cărții, „Dumnezeu ne iubește mai ales când noi nu merităm”, v.p.108! Prima parte este „Întruparea - colindul iubirii lui Dumnezeu în inima și viața omului”)

Poate pentru prima oară întâlnesc o oarecare renunțare la invocarea strict

paternală, autoritară, a lui Dumnezeu, punându-se un accent aparte pe Prietenia lui Dumnezeu, pe Dumnezeu-prietenul (ideal):

„Din păcate, noi am transformat credința într-un set de convingeri. Or, relația cu Iisus Hristos, cu Dumnezeu-Omul, ar trebui să o gândim ca pe o întâlnire cu El, prietenul meu, Cel cu care pot intra în comuniune, și nu ca pe o întâlnire cu o entitate superioară mie din toate punctele de vedere. Să o gândim ca pe o întâlnire cu Cel care este prietenul meu, cu Cel care este Omul la superlativ, Omul absolut, fără nicio fisură, fără niciun conflict interior, cu Cel care este omul îndumnezeit, adică plin de energiile necreate și ființiale ale lui Dumnezeu. Degeaba căutăm frumusețea omului în umanismul nostru secular sau în alte părți.” - p.169, dar și la 41, 143 și 147 găsim astfel de idei... prietenești, în cele două cazuri de pe urmă fiind trimitere la Ioan 15, 13 și 14: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi”... Și, la Cina cea de Taină, când pentru prima oară Iisus îi numește prieteni pe ucenicii Săi:

„Voi sunteți prietenii Mei”!!!

„Conținutul acestei prietenii rezidă în faptul că Domnul le-a vorbit deschis despre tainele Împărăției celei noi. Este o cinste deosebită ca Dumnezeu să ne numească prietenii Săi. În această logică ar fi bine să gândim relația cu Dumnezeu. esența unei prietenii constă în încrederea împărtășită. prietenul este cel care valorizează tot ceea ce este mai bun în tine. În fața lui te poți vulnerabiliza, fiindcă ești singurul care te va înțelege. Dacă ne-am raporta la Dumnezeu ca la prietenul prin excelență, calitatea credinței noastre ar crește în densitate și intensitate, iar comuniunea cu El nu ar mai fi

o vocabulă din arsenalul lingvistic teologic, ci semnul prezenței Lui în viața, gândirea, inima și mintea noastră.” (p.147)

Într-adevăr, cartea celor doi nu este... o armă, ci semnul acestei prietenii pe care Sacrul o binevoiește Profanului. Ambii sunt atenți la stricta contemporaneitate, observă (și când este cazul analizează, chiar și critic, să nu fie scuzată etimologia comună, sic!, slăbiciunile progresiste, cărora le lipsesc vreo 7...000 de ani de-acasă! Aproximativ, și exemplificăm: „A încerca să parcelezi absolut totul din punct de vedere rațional, nemailăsând loc pentru mister, pentru taină, pentru transcendență, e semn vădit de imaturitate spirituală și intelectuală.”, pp.19-20) chestiuni (împreună cu alți autori, scriitori, artiști plastici, filosofi, teologi: amintim aici pe Lyotard, Horia Bernea, Frank Baum, Tournier, Wittgenstein, Platon, Protagoras, Ambrozie al Milanului, Stăniloae, Steinhardt, Andrei Pleșu) precum, aici sursa fiind Adrien Candiard, faptul că nu mai avem o zi pentru a ne ruga lui Dumnezeu, ci pentru a ne... odihni:

„În mentalul colectiv, duminica este asociată cu ziua odihnei fizice: ai timp la dispoziție ca să dormi mai mult, să ieși în parc cu familia, ai timp să te odihnești citind o carte sau vizionând un film. Sunt minunate toate acestea, însă cred că se pierde esențialul. Candiard, referindu-se la faptul că argumentul religios în ceea ce privește menținerea duminicii ca zi de odihnă a dispărut, ne spune: «Credincioșii au renunțat ei înșiși să mai ceară timp pentru a se ruga lui Dumnezeu.» Duminica este, prin excelență, ziua Învierii. Participăm la Sfânta Liturghie pentru a permantiza duhul Învierii în noi, deoarece Hristos este cel care ne-a adus bucuria și lumina. De aceea, orice om care răspândește lumina și bucuria într-o

lume urâtă și tristă este ca o duminică.” (p.169)

Poate una dintre sugestii ar fi să căutăm timpul pierdut (Duminica!) din relația cu Dumnezeu, și dacă tot ne-am referit la Marcel Proust, poate ar fi cazul să punem în aplicare, dacă este cazul, ceea ce ne sugera Francezul la un moment dat, apropo de faptul îndrăgostirii, cum că de fapt noi doar (doar noi) „ne hotărâm” să ne îndrăgostim de cineva, să ne (re)îndrăgostim de Dumnezeu (să ne reîmprietenim cu El), să fim privilegiați, dacă tot El s-a hotărât să ne iubească pe noi, oamenii!

P.S. Ignatie încheie prima parte a cărții astfel:

„Rogu-vă, să nu refuzăm să devenim noi în șine un cer și numai lumină pentru noi înșine, dar și pentru cei din jurul nostru. Sărbătorile amplifică tot ceea ce este mai frumos și adevărat în noi, umanitatea cea mai adâncă din noi. Crăciunul este împlinirea acelei ziceri frumoase a lui Vasile Băncilă: «În casa în care e un copil de leagăn, a început să crească o scară la cer», precum și respectarea îndemnului Sfântului Efrem Sirul: «Senină e noaptea în care a răsărit Cel curat, Care a venit să ne însenineze; să nu amestecăm în veghea noastră ceva ce ar putea să o tulbure». (p.86)

Bref, o Carte -(de)- Sărbătoare, din ale cărei subtilități mai reținem îndemnul Să-L naștem cu toții pe Iisus, să devenim cu toții niște Betleeme, cu o ieșire dintr-o dilemă de găsit la p.73:

„Ne asumăm atât de mult propria naștere, propria venire în lume, încât, fără să vrem, spunem că noi ne-am născut pe noi înșine. La aceeași formă de asumare spirituală aș vrea să ajungem toți: Nașterea

lui Iisus să devină atât de intimă și de profundă pentru ființa noastră, încât să spunem că «L-am născut pe Iisus în inima Betleemului nostru.»”

Printre alte delicatețe pentru... „scoica minții noastre” (formulă care se repetă de câteva ori), se comentează iubirea vrăjmașilor noștri, „Locul femeii” în taina nunții (cu citate din Andrei Pleșu și... nu mai rețin: „Bărbatul și femeia sunt într-un raport de superioritate reciprocă”, respectiv „O femeie nu e niciodată inferioară unui bărbat, dar nici superioară și cu atât mai puțin egală.”, p.140), despre cum filmele (artistice) cam simplifică problemele teologice (pp.158-159), enigma durtății arătate smochinului neroditor (pp.123-124), diferențele dintre peșterile lui Platon și... Iisus, sunt și explicații lingvistice, fiind citați maeștri în domeniu, precum Gh. Mușu, care lămurește etimologia cuvântului „Crăciun”, Al. Rosetti, când vine vorba despre Leru-i ler, Pr. Ioan Florin Florescu, când este vorba să medităm la diferențele dintre pomul și lemnul vieții (de la xilon, citire a Septuagintei)!

\*

(Aproape) Încheiem cu rândurile dedicate de Mircea Mihăieș lui Cristian Pătrășconiu pe coperta a IV-a primului volum din „Masa Plăcerii” (un alt volum de interviuri, cu șapte personalități ale culturii mondiale), rânduri care s-ar potrivi, probabil, unei ediții de „Dialoguri... complete”, în care (apropo de dragostea lui Pătrășconiu pentru Platon) inițiatorul convorbirilor este un Socrate sui generis (după experiența acumulată cu atâtea dueluri și „cine” de taină, cu intervievații sau singur, lucrând la redactarea materialelor), un Socrate care așteaptă, într-un fel, un alt om, cu sau fără

felinare, care să-i adreseze și lui... alte întrebări esențiale (de pildă, care ar putea fi... cea mai importantă întrebare care a adresat-o de-a lungul timpului sau, dacă ar fi să alegeți ultimii 10 oameni pe care să-i intervievați, care ar putea fi ș.a.m.d.).

Așadar, Mircea Mihăieș:

„Citind dialogurile inițiate de Cristian Pătrășconiu, tresari încântat că există, cu adevărat, o artă a interviului: una în care vocile se împletesc, se completează, se unesc și se despart pentru a-și da întâlnire la un etaj superior, acolo unde, satisfăcute de rezultatul dezbaterii, savurează în liniște aplauzele impromptu-ului la care au participat. În anii de când a devenit, dincolo de orice dubiu, cel mai bun jurnalist cultural pe care îl avem, Cristian Pătrășconiu a dezvoltat o subtilă tehnică a dialogului. Alternând întrebări directe, ce dau impresia unor mișcări de șah îndelung gândite, cu succinte și rafinate comentarii, autorul propune un recital complet, în care ideea e admirabil servită de spectacolul unei tandre hărțuiei a «adversarului». Iar câștigătorii competiției sunt participanții la acest tango în trei: intervievatorul, interveivatul și cititorul.”

Nu putem spune „decât”, precum personajul lui Joyce, în care Mircea Mihăieș „s-a” specializat, Molly:

Da!

\*\*

Scriitor, jurnalist, realizator de emisiuni TV și radio, Cristian Pătrășconiu este Directorul de Programe Interne al Uniunii Scriitorilor din România. Pe lângă activitățile specifice postului de director realizează, în parteneriat cu editura Spandugino, podcastul „Reziliență prin cultură” și, de asemenea, este co-realizator

al emisiunii „România literară TV”.

Are 13 cărți publicate, majoritatea de interviuri cu personalități culturale. A primit Premiul pentru Cea mai bună carte, acordat de către ARIEL (Asociația Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare) pentru patru volume apărute în primăvara anului 2020 la Editura Universității de Vest din Timișoara: *De taină*, *Comunismul de apoi*, *Marea Unire*. Prima sută și Treizeci, anii de după.

Este licențiat în Științe Politice al Facultății de Filosofie a Universității de Vest din Timișoara, are un Masterat în Literatură comparată și intertextualitate, tot la Universitatea de Vest din Timișoara, doctorand al Facultății de Sociologie, Universitatea din București (2012-2018). A fost cursant și bursier al Colegiului „A Treia Europă”, din Timișoara, și, în două rânduri, bursier al Universității Jagelloniene din Cracovia (Polonia). Are o experiență de peste cincisprezece ani în mass-media. A fost senior editor la ziarul *Cotidianul* și senior editor la *Realitatea TV*.

A fost director-adjunct al Institutului de Studii Populare (2010-2012), calitate în care a organizat mai multe dezbateri publice pe teme importante precum: reforma administrativă și instituțională a României, reforma sistemelor de sănătate, statul social - stat minimal sau stat eficient? Participant la elaborarea unor documente de politici publice concepute de Grupul de economie socială de piață și ordoliberalism din cadrul Institutului de Studii Populare. A fost coordonator al mai multor publicații care ating tematici legate de politicile publice în România. Din anul 2000 a fost jurnalist, șef de secție, editor, senior editor în presa scrisă și centrală, în radio și televiziune; coordonator al secției politice la un săptămânal regional. Senior editor al unui

ziar central și coordonator al secției „analize și comentarii” a acelui cotidian. Senior editor TV. Co-realizator al unei emisiuni săptămânale de analiză la televiziunea publică. Publicist – cronici de carte, interviuri, eseistică – în mai multe publicații cu profil cultural (Orizont, Ramuri, 22). Este realizator de interviuri și anchete literare publicate în revista Romania literară, revistă a Uniunii Scriitorilor din România.

Cărțile publicate:

Volumul „Spectralia” (Prier, 1997); volumul „Repere intelectuale ale dreptei românești” (Humanitas, 2010); volumul „Noua școală de gândire a dreptei” (Humanitas, 2011); volumul „Cartea președinților” (Humanitas, 2013); volumul „Trântind ușa” (Humanitas, 2016); volumul „Întrebări puse La Punkt” (Editura Universității de Vest, 2017); volumul „America la răscruce” (Humanitas, 2017); volumul „Marea Unire. Prima sută” (Editura Universității de Vest, 2020); volumul „Treizeci, anii de după” (Editura Universității de Vest, 2020); volumul „De taină” (Editura Universității de Vest, 2020); volumul „Comunismul de apoi” (Editura Universității de Vest, 2020); volumul „Masa plăcerii I” (Editura Universității de Vest, 2023) și volumul „Pâinea și Lumina Vieții” (Editura Spandugino, 2023).

## ART CITY reading

### Veșnicie la purtător - Firiță CARP

Bagajul cotidian îi este simplu. Câteva sacoșe zdravene și le pregătește de seara. După patru-cinci ore de dăruire întru bucurie culeasă din bucuria celorlalți, adică după și-a primit porția de mulțumire sufletească a zilei, adună meticulos ceea ce folosise deja, lucrurile trebuincioase reluării îndeletnicirii a doua zi. În gesturile sale se vede siguranța de sine, rutina deprinsă de-a lungul timpului. Doar vremea potrivnică, pare a-și spune, în fond voința Celui de Pretutindeni, îl poate opri să nu refacă mâine ceea ce împlinise și azi! Cum, de altfel, și ieri săvârșise aceeași delicată alcătuire dintre real și ireal. Și alaltăieri, zile și săptămâni la rând, chiar ani, pentru că de peste un deceniu face asta, îndeplinește un ritual-simbol, nimic altceva decât un fel propriu de a-și manifesta dragostea pentru inefabilul firii umane. În fiecare seară strânge, pentru a recompune mâine și a zămisli iarăși, în ore prielnice, ceea ce inima îi dictează. Cu acest bagaj modest, aproximativ două găleți de nisip, câteva ustensile specifice modelării lui, două bidonașe cu apă pe care o împrăștează

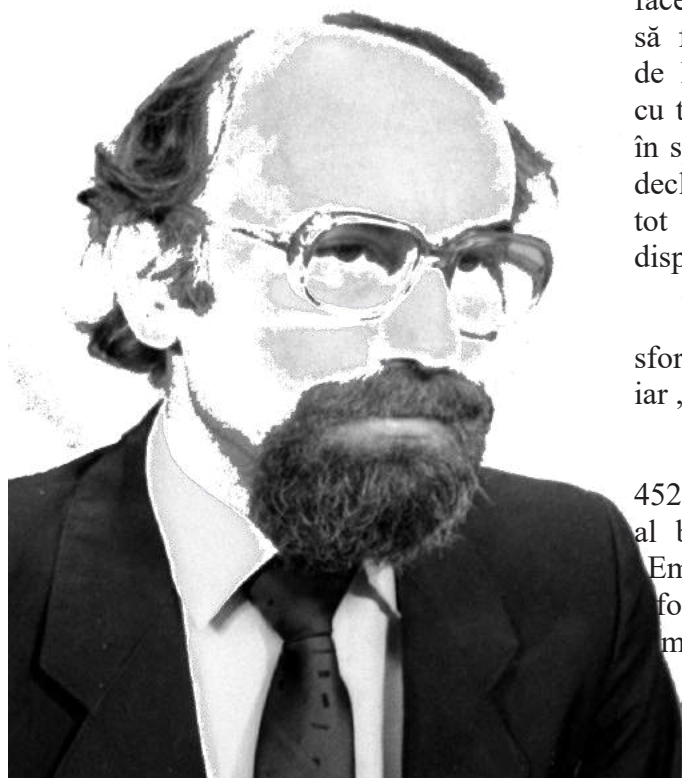
continuare la pagina 16



## Ciudate claxoane cosmice

Ion Manea

**T**emerile Elenei Ionescu și ale lui Paris Mumuleanu Baldovin erau cât se poate de justificate; atât Terente Stelaru, cu oastea lui spontană înarmată cu obiecte agricole și de uz casnic, cât și Ion Ionescu, cu grupul lui de cavaleri fără cai, dar cu saboți de stejar și cu coifuri terminate în vulturași, nu mai erau de găsit, nici pe drum, unde fuseseră văzuți



ultima oară, când tiaglezul tocmai urma să taie capul riaglezului și nu i l-a mai tăiat, nici în cetățile lor, nici în locurile pe care le frecventau, nicăieri. Parcă intraseră cu toții în pământ.

Închisă în dormitor, Elena blocase toate legăturile cu lumea și nici măcar Hortensia, adjuncta și prietena sa, nu știa unde e și ce face. În absența primăriței, aceasta încerca să facă singură față solicitărilor presante de la sediul administrativ, dar nu reușea, cu toată cohorta de consilieri care îi sărise în sprijin și în plus, cu empatia pe care i-o declarase iubitul ei, Richy Venturescu. O tot suna, zadarnic, pe primăriță și simțea, disperată, că e depășită de situație.

Dincolo, la Riabla, cei doi oficiali sforăiau doborâți de băuturile lui Deleanu, iar , în lipsa lor, primăria intrase în colaps.

Pentru a salva situația, generalul cu 452 stele, Leonida Scutaru, noul comandant al bazei militare din Pădurea de Plopi Eminescieni, fugi din birou, ocupă în foță fotoliul primarului și declară dictatură militară.

- De acum încolo, eu conduc cetatea! Am instaurat o dictatură militară

democratică originală! a zis el funcționarilor și aceștia i s-au supus de îndată. De frică.

Fusese foarte bine informat în legătură cu atacul iminent de pe Dunăre și tocmai de aceea preluase puterea. Avea el un proiect secret de apărare.

Dacă nu s-ar fi izolat după incidentul erotic de pe autostradă, mai mult ca sigur că Elena Ionescu l-ar fi sunat pe comandantul flotei militare tiagleze, Temistocle Tofan, și ar fi contracomandat, cel puțin până noua situație se va lămuri, ofensiva navală preconizată. Dar, fără alte ordine, amiralul dăduse deja comanda:

- Toate pânzele sus!

O singură ambarcațiune se potrivea acestor cuvinte și aceea era Pânzarul Tiaglezesc, bijuterie a flotei locale, simbol sfânt al continuității minunatei îndeletniciri marinărești înscrisă cu semne de aur în ADN-u marelui oraș de la Dunăre.

În urma ei, cu o mândrie nemărginită, urcau domol, păstrând distanța, modernele nave de război, în frunte cu cuirasatul „Defonia”. Cu pletele în vânt, amiralul Temistocle Tofan, stătea țănos la prora pânzarului și scruta încrezător orizontul.

Proaspătul dictator militar, generalul cu 452 de stele Leonida Scutaru, cel ce fusese numit de Paris Mumuleeanu Baldovin în locul regretatului Agamemnon Arcașu, umpluse golul de putere cu prezența lui dinamică și aștepta cu calm inamicul. Făcuse în grabă o ultimă inspecție în bazinul secret cu „mijloace moderne de apărare pe apă, cum le botezase el, și ordonase o anchetă cu privire la dispariția primarului și a adjunctului său. Dar gândul îi era la navele inamice care înaintau prudent.

Marea confruntare devenise inevitabilă.

\*

Cei ce veniseră cu ciuperca lor zburătoare albă cu picățele albastre dispuse aleatoriu să ia tărâțe de borș din satul Vagna Zădeni, ascultând comenzile de la nava-mamă, intraseră pentru prima dată în acțiune. Ei fuseseră aceia care, printr-o operațiune specială cosmică, curățiseră autostada în vederea petrecerii în bune condițiuni a dublei istorice îmbrățișări între conducerile de vârf ale celor două cetăți beligerante, așa încât Terente Stelaru și Ion Ionescu, cu armatele lor cu tot, nu mai erau nici pe pământ, nici sub pământ, ei erau în cer.

\*

Așezați pe scaune de sticlă, tiaglezii în dreapta și riaglezii în stânga, pământeni așteptau cu sufletul la gură. Nici unii nici ceilalți nu înțelegeau nimic din tot ceea ce li se întâmpla.

Bărbatul care le vorbea părea excesiv de înalt, era acoperit de o mantie albă, cu picățele albastre, una imensă, pâna la călcâie, avea capul ascuns într-un fel de cască de cosmonaut, i se vedeau în spate trei perechi de aripi în poziție de așteptare, iar în față o pereche de mâini, o lumină puternică îl învăluia și vorbea extrem de tare, asurzitor. Parcă tuna.

Pupitrul în care se instalase, situat pe un fel de scenă, semăna foarte mult cu acelea de pe Pământ, numai că era mult mai înalt, aproape de cerul care era peste tot, pentru că Imensa sală nu avea acoperiș, așa încât, acolo fiind noapte, se vedea o puzderie de stele.

- Sunteți niște ordinari criminali de

război! Asta sunteți și veți suferi consecințele! Începu el să vorbească, cu un glas atât de tunător, încât oamenii își duseseră instinctiv mâinile la urechi.

Sala era interminabilă, nu avea nici pereți sau, dacă avea, erau transparenti, în toate direcțiile se vedeau galaxii mișcătoare; apăreau și dispăreau farfurii, ciuperci, castroane, ligheane, burlane, oale, chiar și cazane imense zburătoare care se intersectau în toate direcțiile. Din depărtări se auzeau ciudate claxoane cosmice.

- Noi n-am vrut decât să ne apărăm cetatea de dușmani! se trezi Ion Ionescu vorbind.

- Gura, ticălosule! Îl repezi cel de la pupitru. Cine pune mâna pe armă, de armă va pieri!

„Te pomenești că arătarea asta ne va împușca!” tresări domnul Ionescu și scuipă în armura de pe sâni.

După numai câteva clipe, în care umblă pe ecranul unei tablete, cel ce vorbea reveni:

- Stelaru Terente din Riabla!

Numitul se ridică brusc în picioare și reuși să articuleze:

- Prezent!

- Ia-ți ceata de nemernici și treci cu ei în Sala de Pedepse!

Cele trei cuvinte apărură ca o firmă luminoasă în dreapta. În partea opusă apărură și inscripția „Sala de Premiere”. Tiaglezul se bucură în sinea lui. Dar foarte puțin, căci auzi:

- Ionescu Ion din Tiagla!

Prea Înaltul avea tonul profesorului

care strigă catalogul.

- Prezent! strigă acesta cât putu el de tare, ca să arate că lui nu îi e frică de nimic.

- Dumneata ești cam obraznic, domnule! Am auzit că umbli cu tot felul de vrăjitorii pe Pământ, vezi ca ai s-o pățești!

- Eu nu umblu cu ce zici dumneata, eu sunt om de știință, am trei doctorate, așa să știi!

- Ei, nu mai spune! Dar cu floarea-luceafărului cum a fost!

- Minune dumnezeiască!

- Aiurea, bine că nu te-au arestat americanii! Gata, ia-ți roboții ăștia de tinichea și treci la judecată!

Saboții cavalerilor tiaglezi se auziră haotic pe podeaua transparentă, căci și în jos se vedea marea agitație stelară din Cosmos. Deși se gândise instantaneu la Eminescu, un cer de stele dedesupt, deasupra cer de stele, tatăl Elenei Ionescu era foarte furios, dar n-avea ce face. În mod absolut curios, Terente Stelaru se dovedea mult mai supus decât se arătase pe Pământ.

Sala de Judecată era la fel ca aceea în care fuseseră primiți, cu aceleași imagini cosmice și sus și jos și în laterale, numai că nu avea scaune, iar undeva se vedea întins un cordon gros și atât de negru, încât se putea crede că fusese tors direct din fuiorul celei mai adânci nopți. Cele două armate fuseseră dispuse în picioare. de o parte și de alta a cordonului separator.

Când ecoul ultimilor pași se stinse pe podeaua transparentă, reapărură la un pupitru identic cu cel de dinaintea același personaj extrem de înalt și triplu înaripat. Avea în mâini un sul de hârtie, asemănător manuscriselor antice. Începu să-l desfășoare și zise:

- Iată sentințele, nesăbuiților!



Civili riaglezi și cavalerii tiaglezi erau numai urechi. Spaima se citea însă doar pe chipurile primilor, cei din Tiagla având vizierele trase.

Prea înaltul citi:

- Se condamnă numitul Stelaru Terente din Riagla și gașca lui de derbedei cu coase și alte obiecte contondente la câte o sută de genuflexiuni. Asta pentru că ei au pornit primii la război. Sentința **este definitivă și** se va executa aici, imediat.

- Dați-ne 150, Prea Înalte! strigă Stelaru, împreunându-și mâinile a rugăminte.

Judecătorul nici nu-l băgă în seamă. Mai trase de sul în jos și reveni:

Se condamnă numitul Ionescu Ion din Tiagla, precum și cavalerii lui cu saboți de stejarși și vulturași la coifuri la câte 50 de flotări! Mai puțin, pentru că ei au avut o reacție de apărare.

Cel ce vorbea închise sulul și strigă înfiorător de tare:

- Executareaaaaa!

Cuvântul lui părea că se aude până în cele mai îndepărtate galaxii.

Apărură imediat mai mulți executori judecătorești extratereștri care supravegheau, cu niște nuiete de alun în mâini, modul de punere în aplicație a sentințelor.

Cum termina unul cu genuflexiunile sau flotările, era trimis spre Cel Înalt:

- O să vă ofere dumnealui un supliment!

Acesta aștepta lângă pupitrul lui și, de îndată ce venea câte unul, îi aplica un șut exact în fund:

- Înapoi la mămica ta, idiotule!

spunea fiecăruia. Sper să nu-ți mai ardă vreodată de război!

Și pedepsitul dispărea instantaneu, șuierând în întunericul stelar.

Cu riaglezii era simplu, piciorul uriaș aplicat se afunda perfect în respectiva porțiune, de obicei moale, dar când apărea câte un cavaler tiaglez, el avea o tresărire ușoară, tabla dură a armurii, fabricată la celebrul lor combinat, nu mai era atât de confortabilă.

Apărură, la urmă, și liderii.

Terente Stelaru întoarse respectuos spatele, ba, mai făcu și o adâncă plecăciune.

Piciorul Judecătorului se afundă aproape voluptuos.

Ion Ionescu se apropie și zise cu o îndrăzneală iresponsabilă, chiar înainte de a ajunge sub picior:

- Să nu crezi, lunganule, că nu mă voi răzbuna!

- Te-n cur pe mă-ta! șuieră acesta printre dinți, și, concomitent, îi aplică tiaglezului direct peste față aripa stângă din rândul de jos.

- Poftim? se nedumeri pământeanul, simțind din plin lovitura, deși ridicase instinctiv mâna dreaptă a apărare, și neînțelegându-i cuvintele.

- Treci încoace, strigă omul cerului și adăugă pe un ton mult mai blând, aproape duios:

- Ei, lasă! Era o înjurătură ce mi-a plăcut mie tare mult, am preluat-o de la un semen de-al vostru.

Apoi îi aplică lui Ion Ionescu din Tiagla șutul de resetare.

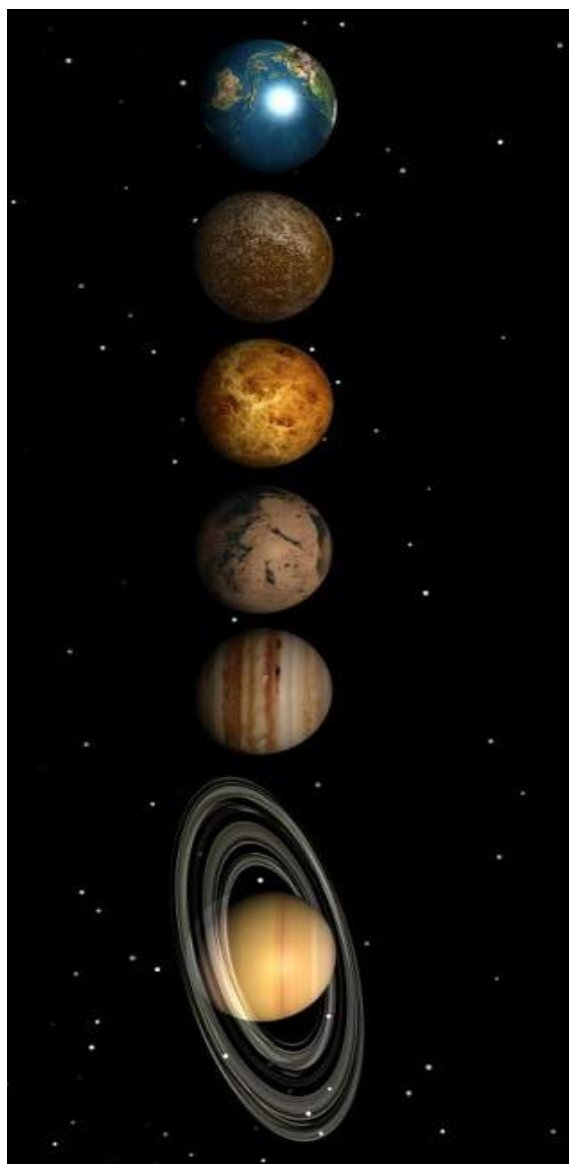
În drum printre stele, el mai apucă să strige:

- Aripa asta peste fața mea nu va rămâne nepedepsită!

Dar cine să-l audă?

Zâmbi totuși. În pumnul drept strângea cât putea el de tare fulgul smuls pe furiș din aripa care îl lovise...

- Iuhuuu! se auzi ionescian la o margine de galaxie.



## ART CITY reading

mereu, și dreptunghiul roșu al unui covoraș, a cutreierat Europa în lung și lat. Culoarea a ales-o, desigur, pentru contrast, auriul nisipului iese mai bine în evidență pe roșul aprins, expresivitatea umbrei și luminii în frumosul închipuit de el este mai puternică. Iar mărimea dreptunghiului a fost impusă de practică: nu risipește materia primă a pasiunii sale, și nici nu lasă urme în locurile numeroaselor lui adăstări de suflet. Pe unde a trecut și trece, pentru simpla încântare a trecătorilor, el a modelat și modelează, în nisipul de care nu se desparte, una dintre expresiile supreme ale dragostei, toleranța. O cățelușă își ocrotește puii dimpreună cu o pisică!

Imaginea grăitoare îi oprește, cel puțin cât respirația unui gând bun, aproape pe toți cei ce se perindă prin preajmă. Mesajul acestui artist special este simplu: dacă două animale, tradițional vrăjmașe, conviețuiesc, ar putea și oamenii să înțeleagă că nu e imposibil să trăiască în pace!...Se lasă seara peste clipa revelației. În Barcea gălățeană, de unde a plecat în lume Gheorghe Leonte, efemeritatea a sădit veșnicie. Un pic din ea a luat cu sine sufletul sensibil despre care v-am povestit, ca s-o împartă cu noi.

### Veșnicie la purtător - Firiță CARP



## Cuvinte O pilulă / număr cu Jupân Dumitrache

Marius Dumitrache

**M**ă urmărește de ceva vreme imaginea unui câmp plin de cuvinte. Câmpul e proaspăt arat, iar cuvintele sunt împrăștiate haotic cât vezi cu ochii. Sunt fascinat de cât de multe sunt. Mergând printre ele, îmi dau seama că acolo s-a întâmplat ceva rău. Așa cum stau pe jumătate înfipite în pământ, par soldații căzuți la datorie pe câmpul de luptă. Cuvintele nu au uniformă și nu pot să-mi dau seama câte tabere au fost. O bătălie fără tabere nu are sens, iar asta mă duce cu gândul la haos. Caut o logică, un sens al imaginii și nu găsesc nimic. Ceea ce văd s-a întâmplat demult, iar haosul le-a împiedicat să adune în lanțuri care să aibă sens. Simt că suferă din cauza asta. Dar dacă suferă înseamnă că nu sunt moarte. Cuvintele nu pot muri. Cu cât privesc mai atent, îmi dau seama că fiecare și-a păstrat sensul. Atunci când spui un cuvânt, e spus și gata. „Nespunerea” cuvintelor nu există. E ca și cum ai vrea să dai timpul înapoi.

De jur împrejurul meu sunt cuvinte din toate categoriile pe care noi oamenii le-am inventat. Sunt cuvinte frumoase, cuvinte duioase, cuvinte puternice, cuvinte mari, lungi, scurte, de dragoste, cuvinte dure, dar

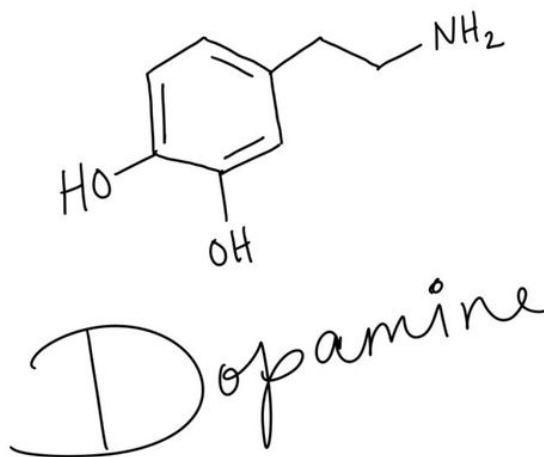
oriunde mă uit nu văd nici un cuvânt urât. Nu există cuvinte urâte. Noi oamenii le schimonosim, pentru a le face după chipul și asemănarea noastră. Nu înțelegem decât lucrurile în care găsim corespondent. Le colorăm sau le slușim după cum avem nevoie să ne servească. Tot rătăcind printre cuvinte, încep să mă întreb care este cuvântul perfect. Care să nu depindă de ce vrem să spunem și care oricât am încerca, nu-i putem perverti sensul. În geometrie figura perfectă este cercul sau extensia sa spațială, sfera. În



chimie, hidrogenul format din un proton și un electron este atomul perfect care stă la baza universului. În fizică, celebra formulă a energiei cu masa ori viteza luminii la pătrat este de departe chintesența perfecțiunii.

Primul care-mi vine în minte e „viață”, dar îl dau deoparte pentru că viața e departe de a fi ceva perfect. Mă gândesc apoi că „lumină” ar fi mai potrivit, dar lumina nu există fără întuneric, așa că resping toate perechile care formează un binom logic.

Privesc atent în jurul meu încercând să-mi dau seama ce îmi scapă. În stânga mea, nu foarte departe zăresc, aproape acoperit cu praf cuvântul „cuvânt” și am o revelație. El este cuvântul perfect. În orice construcție l-ai așeza nu poate fi compromis de nici o intenție, de nici un ton, de nici o voce. Îl ridic de jos și-l sterg de praf. Îl voi lua cu mine să căutăm împreună locul de unde va începe din nou totul. Iar câmpul „bătăliei” cuvintelor se va șterge ca și cum nu ar fi fost, lăsând loc fărâmei de Divinitate prezente în fiecare dintre noi, pentru ca să-și desăvârșească Lucrarea. Și astfel, la început a fost Cuvântul...



## ART CITY reading

### Epoca singurătății - Valentin Antonescu

Mă întorc acasă. Ziua de muncă a fost lungă, însă deloc obositoare. Mi-ar fi plăcut să obosesc în mod real. Ar fi însemnat că s-a întâmplat ceva. Ziua a fost în schimb îndeajuns de asemănătoare cu aproape toate celelalte care au precedat-o încât să simt apăsarea timpului, dar îndeajuns de unică încât să nu fac nimic în legătură cu asta.

Sunt în metrou și toată omenirea dispăre. Toate ființele umane înafară de mine sunt pur și simplu dislocuite de vid iar planeta devine brusc a mea. Inițial simt șoc, dar dispăre și acesta în urma revelației pe care o am. Realizez relativ rapid ce se întâmplă. Plimbându-mă printr-un tren gol, oprit, mă întreb dacă este un blestem sau un dar. Ajung repede la concluzia că nu are cum să fie altceva decât o binecuvântare venită de la haos care brusc nu mai pare atât de haotic. Singurul dezavantaj al unei situații de genul ar fi imposibilitatea de a duce specia umană mai departe. Din fericire, nu am avut niciodată astfel de gânduri.



# Fascinația amintirilor

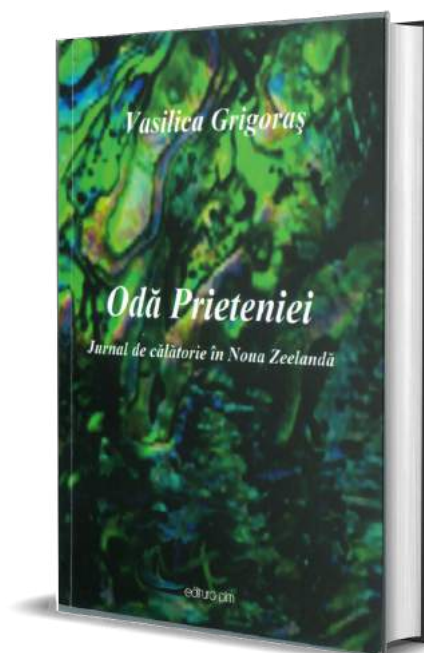
Ghiță Nazare

---

Vasilica Grigoraș, bine cunoscuta scriitoare din spațiul literar moldovenesc și nu numai, trăitoare la Vaslui, are publicate până acum peste 25 de cărți de autor, în românește sau ediții bilingve, la edituri din țară și din străinătate, și aproape 20 de colaborări în volume colective. Impresionantă este aria tematică a creației Vasilicai Grigoraș, de la cartea științifică, documentară, filosofică, la însemnări despre oameni și cărți, de la povestiri și versuri pentru copii, la note și jurnale de călătorie, de la critică literară la haiku și senryu.

Referințe elogioase cu privire la cărțile Vasilicai Grigoraș au formulat, printre alții, profesorii universitari Mihai F. Ralea, Mircea Regneală, George Anca, Nicolae Mățaș, Petre Iosub, recunoscuții scriitori/critici literari/jurnaliști/traducători Dan Plăeșu, Victor Cilincă, Cezarina Adamescu (Galați), Victoria Milescu (București), Teodor Pracsiu (Vaslui), Lina Codreanu (Huși), Alexandru Nemoianu (S.U.A.), Veronica Balaj (Timișoara), Valentina Teclici (Noua Zeelandă) și mulți, mulți alții. Câteva exemple sunt concludente: „Intersectări de păreri, analogii, exegeze pe text făcute cu

aplomb, lasă impresia unui studiu temeinic argumentat dar pigmentat și cu evidentă suavitate, o devoțiune prietenoasă pentru autorul aflat sub lupă” (Veronica Balaj, despre volumul de critică literară *Seninul din inima cărților*, Editura PIM, Iași, 2019); „Frumusețea cuvintelor folosite, eleganța exprimării, din capul locului înseamnă bună cuviință și responsabilitate. Respectul pentru limba vorbită înseamnă și respectul



pentru cele din jur și pentru Cel care le-a adus în ființă” (Alexandru Nemoianu, despre volumul de versuri *Stropi de toamnă verde*, Editura PIM, Iași, 2020); „Senryu este o abordare ușor satirică, umoristică a naturii umane. Așa încât titlul cărții, *Starea vremii azi, senryu*, Editura PIM, Iași, 2016, se referă nu la meteo, ci la social-politic. Cartea Vasilicăi Grigoraș include poeme dibaci lucrate”, scrie Dan Plăeșu; „Curgerea vremii este subtil nuanțată în secțiunea care grupează succesiunea anotimpurilor unui an, receptate senzorial și reflexiv...Nu predominanța stilistică îmbracă peisajele, ci emoția naratoarei particularizează pentru fiecare anotimp... O aură legendară îmbracă lăcașele vizitate și însăși personajul-relator pare să fie martor al întrupării în legendă” (Lina Codreanu despre volumul *Simple adorații, impresii de călătorie, haibun-uri*, Editura PIM, Iași, 2020); „Te invit călduros, cititorule, la o călătorie de agrement intelectual în fermecătoarea lume a Vasilicăi Grigoraș. Vei fi întâmpinat acolo cu multă generozitate, oferindu-ți câteva clipe de bucurie printr-un bogat rafinament de limbaj, acid și, uneori, urmuzian, decantând gânduri despre realități, comune și dramatice, de lângă noi și de dincolo de noi, totul convertit în metafore-poem, un fel de minicristale lirico-satirice care scot în lume marea și frumoasa sensibilitate a autoarei” este îndemnul generos al profesorului Iosub de a citi volumul *Starea vremii azi, senryu* etc. etc.

Revenind la *Odă Prieteniei*, vom spune că, deși are ca subtitlu *Jurnal de călătorie în Noua Zeelandă*, volumul nu este un jurnal clasic, în adevăratul sens al cuvântului, care consemnează doar lapidar informații, date, întâmplări, ci este, mai degrabă, o succesiune de povestiri ale unei autoare cu har, cu experiență într-ale scrisului. Stilul folosit de Vasilică Grigoraș

este un argument în acest sens. Câteva exemple sunt doveditoare: „Când am ajuns noi – într-unul din locurile vizitate în Noua Zeelandă -, era după amiază, razele soarelui se răsfrângeau ca niște săgeți fierbinți pe umerii oceanului”; „Vremea era închisă, ploaia abia stătea să nu cadă. După câțiva kilometri parcurși, aversa lovea cu putere în asfaltul soselei și în parbrizul mașinii. Peste tot se întindea un crâng de bulbuci care dansau cu măiestrie step”; descrierea entuziasmantă, metaforică, a unei cascade unde „apa se îngrămădește cu furie într-un canal foarte îngust înainte de cascadă, unde prinde o viteză uluitoare. Parcă nori albi și mari se rostogolesc în ape de cristal, sfărâmându-se țândări la atingerea stâncilor” etc.etc.

Cartea Vasilicăi Grigoraș este un amplu documentar istorico-geografic, este un excelent ghid turistic pentru cei ce vor avea ocazia/dorința să viziteze plaiuri splendide de peste mări și țări, din Noua Zeelandă, un tărâm așezat pe „cercul de foc al Pacificului”. Textele/povestirile Vasilicăi Grigoraș sunt ademenitoare, sunt pline de metafore, de îndemnuri, de mesaje convingătoare.

Evident, vom lăsa cititorului șansa/bucuria de a se emoționa lecturând paginile scrise de autoarea cărții *Odă Prieteniei*, o prietenie de o viață cu gălățeanca devenită gazdă în Noua Zeelandă, la **Napier**, un oraș cu peste 60.000 de locuitori, Valentina Teclici, imaginându-se servind micul dejun când încă „roua mai scâldea în grădini florile, legumele și copacii”, în compania familiei Anderson, Valentina și Robert. Între orașele vizitate în Noua Zeelandă de autoarea volumului amintim: **Gisborne**, orașul turiștilor prin excelență, dar în care trăiesc și cei mai mulți indigeni, „primul oraș din lume care salută soarele în fiecare zi”; **Hastings**,

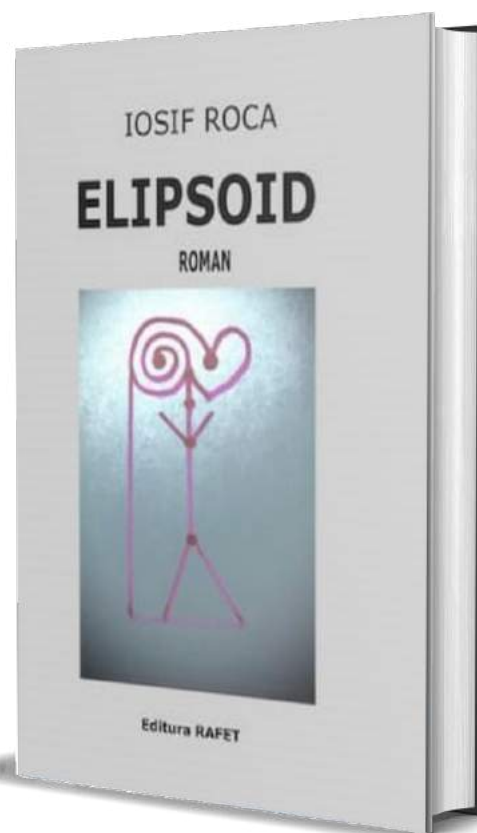
# ART CITY reading

important punct de atracție pentru turiști, renumit prin producția de struguri și vin; **Waipawa**, un oraș cu o istorie bogată, fiind „cea mai veche așezare europeană din țară”; **Rotorua**, centrul culturii Maori, cultura băștinașilor, una dintre cele mai populare destinații turistice ale Noii Zeelande. Dar câte nu a văzut și a povestit Vasilica Grigoraș în cartea sa. Rămâne ca cititorul să savureze întâmplările povestite de autoare din cele 90 de zile petrecute în Noua Zeelandă (7 februarie-6 mai 2013).

„Am trăit trei luni la antipodi – mărturisește autoarea la sfârșitul celor aproape 250 de pagini ale cărții sale. Trei luni luminoase și senine precum cerul, strălucitoare asemenea scoicilor paua, valoroase și prețioase precum perlele de stridii, dulci ca mierea de manuka, fine și călduroase precum lâna merinos, pline de iubire ca fructul pasiunii, adânci în trăiri precum oceanul, melodioase și armonioase ca trilurile păsărelelor.”. Este și motivul pentru care dedică această carte „poetei și prietenei mele, Valentina Teclici și soțului ei Robert Anderson, care prin generozitatea lor au făcut posibilă această călătorie în Noua Zeelandă”, carte care se constituie într-un omagiu adus PRIETENIEI ADEVĂRATE, o prietenie de o viață pentru viață.

În concluzie, ne alăturăm și noi celor care au avut cuvinte de laudă la adresa cărții, Tudor Cicu și Georgeta Petre, cuvinte exprimate cu generozitate în primele pagini. De asemenea, laudă Editurii PIM, pentru profesionalism în domeniu, editură la care Vasilica Grigoraș și-a scos majoritatea cărților.

\*Vasilica Grigoraș, *Odă Prieteniei. Jurnal de călătorie în Noua Zeelandă*, Editura PIM, Iași, 2019



Iosif Roca - Elipsoid



## Redimensionarea spectacolului

Octavian Mihalcea

**D**in noua carte de versuri a cunoscutului artist plastic Alex Ivanov, *Balerinul din curtea spitalului* (Dynasty Books Proeditură și Tipografie, București, 2020), se desprinde pregnant o atemporalitate vestind noi și noi revelații, treceri dintr-un plan în altul realizate cu o acuitate estetică remarcabilă.

Raportarea la divinitate și prezența constantă a fiorului feminin aparțin aceleiași paradigme superioare. Universul acestor poezii transferă intens emoții spre zone absolute, profund tămăduitoare. Valorile nocturne, interiorizate, însoțesc prezentul demers al regăsirii. Descoperim că în clipă pot lua naștere acte existențiale majore. Suntem cuprinși într-un areal oniric multiform: *Nu trebuie să te sui în lacrimile mele./ Lasă-mă să-ți port fustele în gând, doar în gândul bun,/ doar în zile cu soț .../ Fără mesteceni se închide Siberia./ Fără tine, trenurile nu mi mai trec pe la tâmpole/ în drumul lor către nord./ Fără tine, nu se mai poate trăi fără tăceri./ Mon amour, ma tristesse,/ cum zicea cândva un poet secerat de o fustă în lanul de grâu./ Suferința, această pată de calcar pe nesfârșita uimire .../ O apoftegma la capătul*





*unei antice lacrimi definitive!// Hai să te țin în brațe./ Te mângâi și îți povestesc despre pinguinii mofturoși./ Și despre o prințesă căreia îi plăcea mult/ înghețata cu apă de Dunăre! (SE ÎNCHIDE SIBERIA).*

Încercând să fundamenteze o cale spre ideal, conștiința artistului nu este ferită de asaltul flagelant al suferințelor. Din solitudinea lagunară se detașează efluvii metaforice care vor să compenseze realitățile iernatice. Alex Ivanov numește pasiunea printre tușe grave, saturniene.

În oglinzi atașante sunt trăiri de limită. La marginea tăcerii aflăm lacrimi atent înrămate. Autoscopiile expresioniste vor avea întotdeauna întâietate. Liniștea poate zămisli uneori curcubeu atipice, șoapte cu aură nemuritoare. Cercul reîntoarcerilor valorifică mult dorite aduceri aproape, adeseori sub peceți enigmatice. Frecvența simbolurilor ne stimulează potențialitățile hermeneutice. La un nivel, e vorba despre stadiul înalt al consubstanțialității. Lirismul sângelui nu poate fi niciodată eludat.

Astfel, podurile interne se multiplică. Reveria întâmpină voința de a te ridica. În circumstanțe particulare, Alex Ivanov postulează intens fuga de ... fugă. Așteptările vor avea sclipirea ploilor purificatoare, deschideri spre valuri tandre. Sufletul descinde în alt suflet, redimensionare tenace a spectacolului: *Te ascund în sălbatica mea întâmplare./ căci doar așa te pot păstra să nu dispari în alte iubiri./ Eu sunt o definiție simplă./ O formă sublimă de nimic./ pe care doar tu o înțelegi./ Mă uimește zborul tău înalt./ mă uimește chipul și asemănarea noastră!// Te vedeam mereu cu mâinile în nisip,/înțoarsă în copilăria ta,/ dincolo de sensul unic al sângelui./ Tu aveai propriul tău timp/ sub fruntea de primăvară/ și buzunarele pline cu semințe de păsări.*

(TIMPUL DE SUB ZBOR).

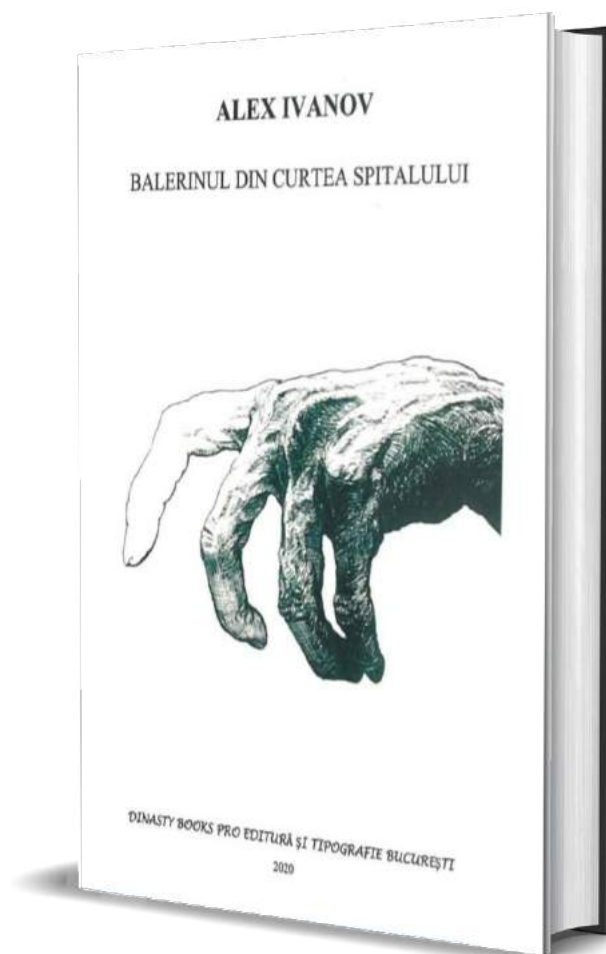
Volumul *Balerinul din curtea spitalului*, ca un studiu noptatic ce posedă caracter mutabil. Tot mai prezent, mirajul altei părți suscită un farmec aparte, cumva volant. De undeva răsar, concupiscente, *Les fleurs du mal*. Succesiunea evanescențelor vine să redimensioneze suplicierile existente la nivel profund. Avem toate datele unui statut estetic *retro*, umbroasă cromatică à *rebours*. Element preponderent în carte, *trenul* e menit a fi pus în relație directă cu peregrinările sufletului liber. Poetul așază la începutul plecării sclipiri odată reprimată.

Clivajul ca *modus vivendi*... Conștiința marginalității dă la iveală ipostazieri lirice luxuriante, de cea mai bună calitate. Sunt imediat recognoscibili pașii incendiului înflorit. Labirintul versurilor lui Alex Ivanov etalează glisări semnificative, nefiind exclusă nici tentația metafizică a subteranei: *Am încercat și eu să încolăcesc șarpele herald,/ dar verdele sufocă mereu gesturile mele rotunde./ Șerpuitoarele par dezechilibre când aleg mereu verticala./ Iar cred în beția poetului/ aflat între cuvinte cu geometrie variabilă!// Tăceri etanșe amenință marea./ Sau poate că niște ploii sălbatică/ udă halucinațiile dospite./ Clepsidra de ceară topește timpul/ rămas între sârma ghimpată și balerina prinsă-n elastice./ Sub catifea se aude umezeala cum șoptește zvonuri./ Se zice că nu mai sunt ferestre deschise. (DEZECHILIBRUL VERTICAL).*

Acordurile chopiniene se integrează natural acestei expresii poetice care include fiorul fascinației. Spațiu paradisiac, marea va avea întotdeauna statură arhetipală, refugiu necesar sufletelor ultragiante. Se petrec iubiri morganatice, treceri nebănuite către jocuri intense, nu de puține ori apăsătoare. În

decoruri eclecticice, comprimările și dilatățile urmează legi puțin cunoscute, acaparante prin magnetismul lor.

Uitarea este exclusă. Anumite barochizări unduiesc potențialitățile unei perspective. Așteptarea *femeii albastre* vibrează perpetuu în inima prezentei reprezentații lirice pe care ne-o dăruiește Alex Ivanov.



## ART CITY reading

Tinerii creatori pot face pasul către debut sau, în cazul celor care au debutat, către afirmarea literară cu ajutorul unui festival-concurs organizat de către Primăria Municipiului Drobeta-Turnu Severin, Palatul Teodor Costescu, Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România și Societatea Scriitorilor Danubieni. Festivalul-concurs PRIMA VERBA - Ediția I se va desfășura în perioada 20-21 septembrie 2023 la Drobeta-Turnu Severin, un prestigios juriu acordând premii care constau în tipărirea volumelor de debut a celor mai valoroase manuscrise, conferirea Medaliei Prima Verba și premii în bani pentru volumele de debut apărute în 2022 și 2023. Festivalul este dedicat debuturilor în poezie, proză, eseu, critică literară în limba română.

### FESTIVALUL-CONCURS PRIMA VERBA EDITIA I



# M/N Filioara

Nicolae Bacalbașa

De o săptămână, lunga agonie a plecării re trăită de astă dată într-o Constanța ursuză și friguroasă. Drum lung- 3 săptămâni până la Philadelphia, coasta de est a Americii. Bani i-am terminat, afară e un frig de crapă pietrele, filme bune nu sunt. Nu pot face altceva decât să stau la baracă. În oraș brodez între librării și anticariat. În aer plutește un ajun de Crăciun, destul de morocănos, dar oricum. Coadă după pâine. Azi în fine la vapor după mult timp prima masă caldă-ciorbă și ouă ochiuri. Mai multe băute cu băieții în care dau și eu de băut și mai ales reușesc să țin măsura. Descoperirea treptată a oamenilor. Vii pe vapor și te izbești de un zid de fețe, care nu îți spun nimic sau care te înșeală. Și apoi din masa aceasta amorfă, încet-încet ca la dezvoltarea unei fotografii încep să se distingă elemente concrete, figuri reale, umane. Și totuși și aici câte posibilități de eroare. Ne schimbă permanent danele, suntem plasați incomod în dublă, triplă. Ca să ieși pe cheu trebuie să te cațări. Scări de urcat, de coborât (escaladăm vapoare!) punți murdare cu capace înalte, fiare încolăcite, pete de ulei. O mică excursie între fieroaice, dând o acută senzație de disconfort. Un fel de Fernand Leger, dar în varianta murdară, ești strivit nu de o măreție de fiare intricate ci de efortul strecurării și murdăria realității. Vis a vis de noi stă un cichiric „țigănesc” Solara. Nume frumos și pe deasupra este și alb. Micuț. Curățel. Nu poate pleca căci are un nebun la bord. Un electrician care între altele a băgat curent la clanțele de la uși Se pare că a sărit la baltă la Galați, a reapărut la Constanța. De debarcat nu îl pot debarca căci a fost declarat la noi „persona non grata”. De plecat cu el le este frică. Și așa că stau și așteaptă instrucțiuni de la armator.

## Joi 22 decembre

Am dat de dracu! Azi noapte regretam că m-am băgat în voiajul acesta. Culcat pe la unu noaptea după ce am băut cu „doiarul” un ness- omul intră în cart și se vedea că este obosit. Am mai răsfoit o țără din Toynbee și din somn m-a luat... Legănări largi, dreapta-stânga, ușile de la dulap și baie încep să cloncănească. Mă scol, le asigur. Mă culc, încep să zornăie perdelele pe șină (vechiul meu semn că e nasol) și cad pe jos cana, ceva cărți. Le asigur parțial și mă întind iar. Afară un peisaj lunar feeric, peste o mare pe care valul nu se vede, deși e mare și amplu. Nu e vânt, apa nu e răvășită, e numai larg, masiv ondulată suprafața păstrând aparențele cum că nimic nu se întâmplă. Tot vaporul zdrăngăne, ceva undeva lovește metal pe metal,

lemnul suspină din încheieturi. La fiecare bandă mai țeapănă aprind lumina să văd pierderile. Obosit-neobosit mă duc să salvez ce se poate salva și în dispensar. Și când o ia al dracului de tare, de enervare, teamă vagă, nevoia de a face ceva mă duc în comandă. Aici amplitudinea mișcării este maximă dar dacă stai în fotoliul comandantului scoica te ține și oricum ai vaga iluzie că poți controla situația sau cel puțin să fii la curent. Cerul privit pe hublou se strâmbă încoace și încolo, vasul se îngroapă ca o jucărie când un bord când cu altul în apă, spuma groasă care cotropește puntea prin fals-bord pare o pătură imensă de zăpadă în masivitatea ei de alb-clocotit. Pe navă miroase violent a aracet și diluant; i s-au vărsat nostromului în cabină și mirosul puturos amplifică greața incipientă. Luăm două-trei benzi dementiale, se prăbușește ceva și în comandă, se prăbușesc cu zgomot „diverse” în castel și fug jos să văd ce mai există. Găleata cu apă s-a vărsat, cărțile au căzut de pe masă și acum înoată. Ridic, scutur, pun la uscat. Când mă duc sus s-a adunat lume destulă. Telegrafistii, unul de la mașină. O formă pasivă de protest, intervenție și securizare. Vine și ospătarul să-l caute pe căpitan, participant tăcut și el la dezastru:

- Dom căpitan nu se poate face ceai! Ne vor împărți pâine cu salam pe care o mănânc la careu în timp ce pe hublou cerul și marea își schimbă nebunește unghiurile sub care le vezi. Pe comandă, în pupa noastră, un răsărit de soare cu culori ireale: roz, gălbui, sidefiu, albăstrui, așa un amestec de „intenții” pastelate. Și lumina care crește progresiv. Dilema, se face sau nu ciorbă? Oala e legată de plită cu frânghie trecută prin urechi, dar oricum se înclină, își varsă conținutul pe plită care sfârâie în draci. Până la urmă se face căci schimbăm de drum și mergem să căutăm un loc de adăpost la coasta Siciliei. Toată noaptea vine ospătarul și spune că pe puntea bărcilor rulează ori un tub de oxigen, ori un extingtor. Dar e noapte, nu se vede nimic și e periculos de controlat. Oricum dacă nu ești atent ajungi ușor de tot la baltă. Pe întuneric povești cu timonierul. A fost pe „Bihor” - două săptămâni de bulău de 9-10 din care o parte în black-out, le căzuse curentul, după ce au luat foc. Au avut patru negri blatiști pe care i-au descoperit doi câte doi. Au trebuit să dea la indieni, șpagă mare ca să nu iasă șucăr. Pe primii doi au vrut să îi lase pe o plută cu butoaie pe lângă țarm, dar pe urmă li s-a făcut milă. Le explicau negracilor că în România e iarnă veșnică, ca la pol, și alte povești. În tot cazul s-au speriat de moarte de foc și au rămas de bună voie la Djibuti unde i-a dus „Feleacul”. E cald, stau în cămașă, deși „fute-vântul” e oprit. O altă victimă a bulăului de astă-noapte. Mecanicul I, băutor țeapăn, a depus o sticlă (sau două) de țuică de turț la „treiul de la mașină” un individ care spune el „dacă s-ar desființa toată băutura și ar rămâne numai turțul nu m-aș atinge de el”. Consemnul: Nu mi-o dai decât când ajungem. Dacă ți-o cer, mai ales când sunt matol, să nu mi-o dai în nici un caz. Nu mai e cazul; s-a spart și a împuțit gros baraca bietului om care nu înghite turțul. Aia-i! La televizor RAI și la radio tot italienii - un post din Sicilia cred. Încep să aflu din povestiri cam cum e cu marinăria. Partea care nu se vede. Povestea fabuloasă a „bussinesului” cu alcool la indieni. Un sac de mălai, o mână de drojdie, alambicul. Diluarea puternică a alcoolului pur obținut, băgat în sticle de apă minerală de jumătăți și mai pui și etichetă de la „Țuică” Ce-i asta? Miroase? Îți place? Trei dolari sticla. Și, culmea merge. Jocul comercial cu „oglinjoare și bile de sticlă”. Și mai tare fabricarea de șampon în Bangladesh. Pe o cutie goală de șampon românesc, etichete colorate de la șlapi din Bangkok. În cutie se bagă detergent lichid la butoi de la Navrom în amestec cu o sticlă de 4 lei cu apă de colonie. Face spumă? Face. Dar de mirosit-miroase? Ooooo! Ok Când auzi povestea nu știi ce să faci, să râzi sau să plângi!

# Emil Cioran

## Éparpillements épistolaires

### „De la curiozitate la emoție”

Vasile Savin

---

Orice apariție românească în spațiul francofon merită întâmpinată cu entuziasmul de rigoare, mai cu seamă că aceasta a presupus o cercetare migăloasă și o tenacitate demne de invidiat.

*Ionel Necula*, „cioranian nevindecabil” după cum se declară în „Cuvânt lămuritoriu”, adună în *Risipiri epistolare* un număr de **24 de scrisori** pe care le încredințează Editurii Tarabuste în traducerea exemplară a prof. univ. dr. Nicolae Taftă. Adresate îndeosebi unor personalități ale culturii române, ele aduc în fața cititorului francez latura „socializării” a filosofului preocupat și de impactul operei sale în spațiul natal.

Găsim, astfel, nume precum Petre Țuțea, Constantin Noica, N. Tertulian, Petru Comarnescu, Arșavir Acterian, Monica Lovinescu, Matei Călinescu, Dieter Schlesak etc. personalități culturale românești incontestabile ca valoare intelectuală.

Așadar, scrisorile nu s-au „risipit” tocmai pentru că un cercetător a căutat, cu dăruire, să redea într-un corpus documentar



câteva rânduri – și gânduri – lectorului de limbă franceză care, altfel, i-ar fi rămas neștiute, iar Emil Cioran mai puțin cunoscut unor minți iscoditoare privind personalitatea-i care va incita și alte spirite întru cercetarea și, poate, înțelegerea „scepticului”, „certatului cu viața”, „ursuzului”, „singuraticului”, „revoltatului”, „excesivului”, „maestrului lamentărilor cosmice” dar „hiperlucidului”

de *sub streășina Parisului* care a avut, are și va avea un impact ziditor asupra cunoașterii de sine a celui care îi aprofundează opera. Omul trece, – oricât de lung i-ar fi traiul –, însă ideile sale rămân. Numai că nimic nu este etern, iar iluzia posterității, oricât ar bate de insistent la ușa măreției, rămâne un deziderat cu care ne îndreptăm – uneori rugător – spre un tărâm neștiut, născocit doar de propria-ne vanitate.

Scrisorile nu sunt decât o aparentă și, uneori, regizată „mise à nu” a expeditorului; la capătul celălalt – destinatarul – există un alt fel de receptare – nu neapărat cea așteptată de expeditor! – dar necesară pentru alchimia gândurilor care se înmănunchează într-un nou sens. De aici și „corespondența”, în ambele ei direcții, a interlocutorilor. Un fel de flux și reflux cât timp ne îmbogățește cu ceva propria-ne spiritualitate! Sau, după cum spune Baudelaire în *Corespondență / Corespunderi „Ca lungi ecouri unite-n depărtare / ... Tot ce vrăjește mintea și simțurile-ncântă”*.

Fără îndoială că lecturarea acelor rânduri, încredințate unui plic asemenea sticlei cu mesajul naufragiatului care speră, aruncă noi și noi lumini asupra omului Cioran.

Iată, spre exemplu, ce-i spunea lui Petru Comarnescu într-o scrisoare datată 11 ianuarie 1947, despre politica de tinerețe: „*Așa-zisele mele fervori politice de altădată îmi par a ține de preistorie. Au fost oare aberații, adevăruri sau iluzii, n-aș ști să-ți spun. Ele țin de o epocă dispărută, pe care n-o pot nici prețui, nici regreta. Mi se reproșează de pretutindeni – și până la saturație – entuziasmul pe care l-am avut pentru un anumit delir colectiv de acolo, sunt făcut chiar responsabil și mi se atribuie astfel o eficacitate pe care nu mi-am atribuit-o*

*niciodată.*” Este ceea ce îl va face să constate – a câta oară! – că „*După eliberare, dragii compatrioți de pe aici se încrâncenează să-mi creeze neplăceri! Și doar datorită francezilor lucrurile n-au apucat o turnură mai gravă. Astfel că am luat decizia să nu mă mai amestec niciodată.*” Într-un mediu dintotdeauna concurențial, avem de-a face cu problema „coșului cu crabi / raci”: de ce *el* și nu *eu* – chestiune de supraviețuire și nu numai!

Cum să nu te însingurezi, cum să nu devii și mai sceptic într-un asemenea context „prietenos? Și cum să nu fii apăsător de „*neajunsul de a te fi născut*” când încă de *pe culmile disperării*, à cœur ouvert, începi să te întrebi, ca mai fiecare om, care este sensul existenței? Iar odată ajuns la cunoașterea și altor filosofi / filosofii să te întrebi, cum o face Cioran spre exemplu, cu ce este mai bună spiritualitatea germană în comparație cu cea franceză. Poate, după cum mărturisește într-o scrisoare adresată lui Petre Țuța în februarie 1938, fiindcă una este atinsă de romantism, muzică și metafizică iar cealaltă apare ca un farmec special de anecdotă. Diferențierea făcută de Cioran este, clar, în favoarea părții germane, deși tocmai în Franța și-a găsit editorul care să-l trimită pe „piața concurențială” cu avatarurile ei: receptare-respingere. Debutat în 1949, în limba franceză, de către Editura Gallimard, va primi premiul Rivarol (de altfel singurul premiu pe care îl va accepta! Restul, doar palmares.)

Experiența editorială în România, la o vârstă când manifestarea unui spirit de tip cioranian și în contextul politic și social pune mari probleme de „asumare”, o împărtășește tot lui Petru Comarnescu în scrisoarea din 21 aprilie 1933: „*Până acum am scris vreo 50 de pagini dintr-o carte pe care aș intitula-o Pe culmile disperării sau*

Între viață și moarte și care va fi compusă toată din fragmente de 2-3 pagini aproape lirice și de un radicalism feroce cu cea mai bestială vervă pesimistă. Cred că numai cu greu voi găsi un editor în București, deși aș fi dispus să plătesc și eu ceva. În două luni e gata...” Când pornești la „luptă” într-un asemenea context și cu astfel de gânduri, chiar dacă ai o anumită amprentă genetică aceasta se „afinează” și se radicalizează în timp, după cum recunoaște într-o scrisoare trimisă tot lui Petru Comarnescu în data de 27 decembrie '33: *„Sunt un individ care sub influența suferinței m-am transformat total, chiar dacă această transformare n-ar fi decât adâncirea nelimitată a unor elemente anterior date. Acestea, hipertrofiate, sunt suficiente pentru a determina o cu totul altă simțire și perspectivă de viață.”*

Câte asemenea mărturisiri nu se găsesc în scrierile sale ! Dar și câte anateme!

Experiența de viață, expusă tranșant în scrisorile „risipite” fără intenția de a fi publicate – și poate tocmai de aceea „crude”, „nemiloase” – se arată la fel de ziditoare pentru cititorul de bună-credință. În acest sens găsim astfel de rânduri tot în aceeași scrisoare din 27 decembrie '33: *„Unii din prietenii noștri vor crede că am devenit hitlerist din anumite rațiuni de oportunism. Adevărul este că sunt anumite realități aici care-mi plac și sunt convins că lichelismul autohton ar putea fi înăbușit, dacă nu distrus, printr-un regim de dictatură. În România numai teroarea, brutalitatea și o neliniște infinită ar putea schimba ceva. [...] Este teribil să fii român: nu câștigi încrederea efectivă a nici unei femei, iar oamenii serioși zâmbesc, când te văd deștept, te cred escroc. Dar cu ce am greșit eu de trebuie să spăl rușinea unui popor ce n-are istorie?”*

Greu de imaginat că într-o asemenea

zi (27 decembrie) cineva poate avea astfel de „preocupări”. Totuși, tinerețea este, prin definiție, rebelă și nesupusă ! Cu timpul, însă, se mai potolește văzând că revolta singulară este aproape sortită eșecului. Putea Cioran să fie altfel? Să aibă o altfel de evoluție?

Ar fi putut privi lumea și fără cercetarea „clasicilor”?

O asemenea experiență o regăsim în **Exerciții de admirație**. A fost nevoie să treacă prin „amăgiri”, să se roage cu „lacrimi” la „sfinți” spre a accepta „amurgul gândurilor”, folosind un „îndreptar pătimăș” spre a rămâne, prin „mărturisiri” și „anateme”, același spirit neliniștit și neostoit cu toată căutarea sa disperată.

Nu mai puțin surprinzătoare sunt, însă, și mărturisirile „de viață”: „Îmi plac femeile mai mult decât credeam.” (Scrisoare către Petru Comarnescu, datată 1 iunie 1934) cât și o alta, care ar putea facilita gândul unui histrionism cioranian: *„Mă, să n-o spui nimănui, dar îmi place viața!”*, subliniind **place**. (In, Constantin Noica, Jurnal de idei, București, Humanitas, ediția a doua, 2007, p. 150.). Sunt doar două exemple cu referiri mai restrânse sau mai cuprinzătoare. Așa cum face orice om !

Dar rămâne în alte sfere, după cum îi mărturisește aceluiași Petru Comarnescu în scrisoarea din 1 martie 1941: *„Am un destin de convalescent. Nu pot depăși virtualul – pe când tu ești Viața ca atare. Ți-am spus-o cândva – demult că ești un argument pentru un sens al vieții, pe care eu nu l-am descoperit, prin mine, decât în vaetul inteligenței, în dezastrul lacrimal al minții.”* Nu poate fi mai puțin incitant și, totodată încurajator pentru cine știe să aleagă, să vezi chinurile unui „singuratic” chiar dacă locuiește la Paris – ori poate cu atât mai mult ! *„Aș fi avut chef să scriu o*

*carte rece și rea, dar port încă în mine ereditatea unui neam care cântă din fluiet și care, timp de secole, n-a făcut decât să geamă și să se lamenteze.*” (Scrisoare către Petru Comarnescu datată Paris, 11 ianuarie 1947). Este posibil ca, în contrast, lectorul francez să descopere ceva ce, din mândrie, nu poate accepta: „*Spengler a scris cartea lui pentru Franța și te roagă să-ți închipui cu ce voluptate savurez amurgul unei mari culturi, degradarea vitalității unui popor, panica lucidă a unei societăți. O țară fără tineri, fără ambiții și fără prejudecăți.*” (Scrisoare către Petre Țuțea, datată Paris, februarie 1938.)

În privința prietenilor / prieniilor, Cioran are părerile scepticului, însinguratului dar și creditarea valorii. Iată ce-i mărturisește lui Arșavir Acterian în scrisoarea din 27 noiembrie 1978: „*Am pierdut destui prieteni din cauza unei rătăcirii pe care nu ne-o vom ierta niciodată. Și crede-mă că știu ce spun! Am vorbit la televiziunea germană în termeni entuziaști despre Nicu Steinhardt, despre bunătatea lui atât de firească, despre generozitatea lui, ca să nu stârnesc invidii.*” Despre Filocalia părintelui Dumitru Stăniloae spune în scrisoarea datată Paris, 22 iunie 1985: „*țin să repet că Filocalia este un monument capital, în istoria limbii noastre. În același timp, ce lecție de profetism pentru un neam nefericit și ușuratic! Din toate punctele de vedere, o astfel de operă este chemată să joace un rol considerabil.*” Doar că în privința limbii române are acea rețineră a culturii „mici” în raport cu cele „mari”.

Are și nu are dreptate. Dintr-o cultură mică poate oricând răsări un model nou de abordare a vieții. Iată ce spune în scrisoarea adresată lui Matei Călinescu și datată Paris, 2 iulie 1972: „*Româna e limba cea mai intraductibilă din câte există. O*

*limbă superbă și condamnată.*” Numai că Cioran se întoarce la obsesiile sale. Îi scrie lui Constantin Noica, dezabuzat: „*Cred că niciodată în inutila mea existență n-am fost mai inutil ca acum. Trăiesc complet în afară de lume în cel mai extraordinar oraș.*” Ce poate fi mai deplin ca „sufletul românesc” ?

Putem încheia citând dintr-o scrisoare trimisă de Emil Cioran lui Marin Sorescu (Paris, 10 decembrie 1985) în care spune: „De la curiozitate la emoție – așa aș defini etapele lecturii mele”. Pentru cititorul francez rămâne un spațiu ce ar trebui descoperit fiindcă, asemenea oricărei evoluții – fizice și spirituale –, după cum îi mărturisește lui Marin Sorescu în aceeași scrisoare: „E evident, nu mai sunt același, dar nici nu sunt un altul. Un înstrăinat.”

Străinul / Înstrăinatul Cioran *de sub streășina Parisului* își are rădăcinile dulci-amare în spațiul românesc. De s-ar fi născut în Franța sau în Germania atunci... cine știe dacă ar fi existat un „spirit cioranian” care de pe culmile disperării să urle anateme asupra lumii ori s-ar fi revoltat. Confortul aduce lăncezeală, disconfortul ascute mintea și sufletul până la un punct.

*Punem capăt acestor scurte observații cu un gând bun pentru cel care a fost Jacques Hesse, adevărat prieten al Galațiului, omul care s-a zbatut pentru întemeierea Bibliotecii „Eugène Ionesco” și căruia editorul îi mulțumește întrucât fără implicarea lui această frumoasă ediție nu ar fi putut exista după cum este scris și pe pagina de gardă.*



# Dacă tăceai, filosof rămâneai

Gheorghe Felea

Maxima din titlu este traducerea originalului „Si tacuisses, philosophus manssises.”, expresie utilizată de Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius, cunoscut, mai ales, cu numele de Boethius, în lucrarea „Despre consolarea filosofiei.”. Aforismul este echivalentul lui „Stultus quoque, si tacuerit, sapiens reputabitur”(„Prostul, dacă ar fi tăcut, ar fi fost considerat înțelept”)- Evident, ambele formule fac referire la posibilitatea ca, în anumite contexte, tăcerea să fie decriptată, în mod eronat, ca înțelepciune.

Enunțul „Dacă tăceai, filosof rămâneai” se regăsește în proza 7, cartea a-II-a din lucrarea „Mângâierile/Consolarea filozofiei” a teologului, filosofului, omului de stat roman Boethius și apare ca un comentariu a personajului principal Filosofia atunci când face diferența între filosoful fals („părerile deșarte ale lumii”) și adevăratul filosof („superioritatea conștiinței și a virtuții”). Dialogând cu Boethius, Filosofia îi relatează următoarea întâmplare: „Cineva l-a asaltat cu injurii pe un om care își atribuia, nu pentru practicarea adevăratei virtuți,

ci pentru vanitatea gloriei, numele fals de filosof și a adăugat că acela va deveni filosof abia atunci când va suporta cu ușurință și răbdare jignirile aduse. Interlocutorul, după ce s-a conformat doar puțin timp condiției impuse, întrebă într-un mod zeflemitor: Acum înțelegeți că sunt filosof?» Iar celălalt, i-a răspuns ostentativ: «Aș fi înțeles dacă tăceai» (»Intellexerum, inquit, si tacuisses»). Din această butadă s-a contras expresia, „Dacă tăceai, filosof rămâneai.”, păstrată într-o formă simplificată până astăzi, ea fiind folosită în împrejurările în care tăcerea poate fi percepută mai inteligentă decât cuvântul.

Deși paternitatea este atribuită în mod cert lui Boethius totuși, originea maximei este mult mai veche. O primă formulare poate fi întâlnită în proverbele regelui Solomon, sub forma: „Chiar și un prost trece drept deștept când tace, iar cel care știe să închidă buzele e considerat înțelept”. Analogii interesante se pot face pe baza relației tăcere/scriere/cuvânt, urmărind cum operează cu cele trei registre la Platon și Boethius.

În esență, este decelabil un dezacord între filosofia lui Platon și aceea a lui Boethius privind definirea și delimitarea activității adevăratului filosof în raport cu filosoful fals. Pentru Platon, filosoful fals este acela care își adoarnă gândirea în și prin scris; în timp ce adevăratul filosof, dimpotrivă, își exersează, gândirea prin oralitate. Pentru Boethius, filosoful fals practică discursul oral evanescent, acesta fiindu-i definitiv, în timp ce adevăratul filosof excelează prin scris. Sintetic, apare disparitatea între valorizarea platoniciană a oralității și promovarea boethiană a tăcerii, asta poate pentru că și unul (Platon - vândut ca sclav de Dionysos cel Bătrân) și celălalt (Boethius - executat prin decapitare la Pavia din ordinul regelui Theodoric) au suportat, vrând-nevrând, acțiunea constrângătoare a unor instituții, care prin măsuri punitive sancționau fie oralitatea, fie opiniile exprimate în scris. Indiferent de modalitatea în care punctele de vedere erau prezentate ele au avut rezultate defavorabile asupra amândurora.

Profesând opinii divergente sau nu, Platon și Boethius pleacă de la o doctrină comună: practica lecturii. În epoca imperială, creșterea numărului de biblioteci publice, și deci a lecturii făcută după propriile interese intelectuale dar în compania și a altor cititori, a favorizat apariția și generalizarea lecturii interiorizate. De la Platon la Boethius, lectura devine tăcută, așa că dacă fiecare nu are dreptate separat, au cu siguranță dreptate împreună.

Platon, pe numele adevărat Aristocle (în traducere „excelent și renumit”), a primit mai târziu numele Platon, adică „spătosul”, din cauza umerilor săi largi și a corpului athletic. În tinerețe, Aristocle fusese un mare sportiv, remarcându-se atât în bătăliile olimpice cât și câmpul de bătălie, bravură pentru care a obținut lauri și decorații de

război. La vârsta de 20 de ani Aristocle l-a cunoscut pe Socrate, devenind un autentic intelectual la școala acestuia. A fost cel mai silitor elev al „Maestrului”, pe care l-a respectat enorm.

Din motive familiale, a fost implicat în marile evenimente ce au urmat morții lui Pericle: a cunoscut teroarea oligarhică și sfârșitul acesteia, restaurarea democrației, procesul și condamnarea lui Socrate etc. Toate acestea l-au zdruncinat și l-au transformat într-un perpetuu fugar. Mai întâi s-a refugiat în cetatea Megara, la Euclid, apoi la Cirene și în final în Egipt, unde și-a căutat liniștea și uitarea în matematică și teologie.

S-a înapoiat la Atena în 395 î.Hr., dar a fost nevoit să emigreze din nou la Tarent, unde studiază filosofia lui Pitagora. Aici l-a cunoscut pe Dion, cel care l-a invitat la Siracusa și l-a prezentat lui Dionisos, tiranul cetății. Acesta suferea de un complex de inferioritate în fața intelectualilor și încerca să se impună agresându-i sau jignindu-i. A încercat și cu Platon. Într-o zi i-a spus acestuia: „Vorbești ca un prost”. Filosoful nu a ezitat și i-a răspuns: „Și tu ca un arogant”. Considerându-se jignit, Dionisos l-a arestat și, apoi, l-a vândut ca sclav. Un oarecare Anniceris din Cirene l-a răscumpărat, plătind 3000 de drahme, sumă care nu a acceptat să-i fie restituită de prietenii lui Platon care între timp strânseseră banii pentru eliberarea filosofului din sclavie. În aceste conduite, capitalul primit de la prieteni, a fost folosit de Platon pentru înființarea Academiei.

În ceea ce îl privește pe Boethius, principala sa lucrare „Consolarea filozofiei” s-a bucurat de multă popularitate în Evul Mediu, fiind una din cele mai citite cărți după Biblie. Ulterior, ea a fost comentată elogios de Toma d’Aquino, a fost tradusă

în limba engleză de Alfred cel Mare și de poetul Geoffrey Chaucer, iar în limba franceză de Jean de Meung etc.

Atât de multă importanță i s-a acordat cărții acesteia în Evul Mediu, încât unul dintre istoricii literaturii creștine, Pierre de Labriolla, a identificat 400 de manuscrise ale ei și peste 20 de comentarii, pe lângă traduceri anglo-saxonă din sec. IX, alta germană de la sfârșitul sec. X, și alta franceză de la sfârșitul sec. XIII. De asemenea, există traduceri în italiană, una în greacă, a lui Maxim Flanude, tipărită la Geneva, în 1871, și chiar o traducere în ebraică.

Astfel, Boethius a devenit unul din cei mai importanți și cei mai cunoscuți filosofi ai Evului Mediu, fiind inclus în clubul select al autorilor medievali consacrați, alături de Pseudo Dionisie Areopagitul, Toma d'Aquino, Sfântul Augustin, Sfântul Anselm de Canterbury, Sfântul Isidor din Sevilla, Petru Abelard, John Duns Scotus, Sfântul Albert cel Mare etc

Posteritatea expresiei lui Boethius este prodigioasă, la cele prezentate anterior, putând adăuga ceea ce abatele francez Bernard, cunoscut sub numele de Sfântul Bernard, sec. al XII-lea, exprimă în prefața cărții sale „De diligendo Deo”: „Ne tacendo philosophus puter” („Ca nu cumva, tăcând să fiu luat drept filozof”). În pofida notorietății sale, este recomandabil ca o astfel de reflecție să fie utilizată cu mult discernământ. Mai precis, se obțin efectele scontate doar atunci când, într-adevăr, tăcerea poate fi mai inteligentă, mai filosofică decât cuvântul. Credem că nu este lipsit de sens să prevenim excesele, amintind un alt dicton „La parole est d'argent, mai le silence est d'or” („Cuvântul e de argint, tăcerea e de aur”).

Ne exprimăm bucuria că „De consolatione philosophiae”, una dintre cărțile reprezentative ale omenirii, operă dintre cele mai citite, cele mai traduse, cele mai comentate din câte există a fost publicată și în românește (Boethius: „Mângâierile filosofiei”, Traducere și note de David Popescu - Editura „Casa Școalelor”, 1943).” Consolarea Filosofiei” rămâne, fără-îndoială, scrierea cea mai cunoscută a lui Boethius, și asta datorită atât conținutului și farmecului ei stilistic, cât și circumstanțelor în care a fost alcătuită. Vasta bibliografie secundară scrisă pe marginea ei dă mărturie despre locul aparte pe care acest opuscul îl ocupă în ansamblul filosofiei Evului Mediu. Importanța unui astfel de text filosofic justifică pe deplin și opțiunea republicării lui în anul 2011 la Editura Polirom, într-o ediție bilingvă. Astfel cartea pe care Evul Mediu a prețuit-o îndată după Biblie și care n-a încetat să fie una din cele mai citite din lumea întreagă, a ajuns, din nou, la cititorii români.

Evident, luminoasa personalitate a lui Boethius ni se prezintă ca o legătură spirituală între două lumi: cea veche, greco-romană, și cea nouă, a evului mediu. Ultimul Roman, cu opera sa „De consolatione philosophiae”, definită ca ultimul suspin al antichității expirante, Boethius este în același timp și inițiatorul scolasticismului. Viața sa, înaltele demnități politice pe care le-a deținut, i-au adus și cea mai mare strălucire omenească dar și reversul acestora: închisoarea și moartea.

În timpul lui Teodoric, arianismul a devenit credința oficială a palatului de la Ravenna și a popoarelor germanice care stăpâneau Europa, deși lumca romană, în frunte cu papii Romei, mărturiseau credința stabilită de sinoadele ecumenice. În afară

de arianism, alte două erezii asemănătoare tulburau conștiințele credincioșilor: nestorianismul și monofisitismul. Boethius a luat atitudine împotriva tuturor acestora, apărând prin mai multe scrieri credința bisericii din Roma. Poziția lui Boethius de apărător al confesiunii religioase oficiale, împotriva erezilor, era dintre cele mai dificile, expunându-l în fața oficialităților..

Situația s-a agravat când împăratul Imperiului de Răsărit, Justin, a luat o serie de măsuri împotriva ereticilor care au afectat direct pe goții arieni. Voind să curățe imperiul de erezii, Justin a dat un ordin prin care era interzis orice cult neoficial. Locașurile de rugăciune ale arienilor erau închise și predate ortodocșilor. În acete circumstanțe, Teodoric nu putea rămâne indiferent. Foarte indignat de această măsură, protestează și tocmai pregătea trimiterea unei delegații în acest sens la Justin, când se declanșează, pe neașteptate, cazul Albinus.

Fost consul, prefect al pretoriului și senator, Albinus era un om cu vază și foarte bogat. În conflict cu acesta și râvnindu-i poziția se găsea referendarul Cyprianiis care, pentru a-și compromite rivalul, i-a făcut o înscenare, cu niște scrisori. Din documentele măsluite reieșea că Albinus ar fi în corespondență cu Împăratul de Răsărit, Justin, negociind eliberarea Romei de barbari și reunirea Italiei cu Răsăritul, sub sceptrul lui Justin. Teodoric, alarmat de faptele imputate lui Albinus, care însemnau un complot împotriva regelui și a statului, l-a întemnițat de îndată pe acuzat și a pornit cercetările, pentru a stabili proporțiile complotului și gradul vinovățiilor. Boethius, în calitate sa de ministru al palatului, nu putea rămâne în afară de acest caz. Părându-i-se nedreaptă și nefondată acuzația adusă lui Albinus, - ca și suspiciunea ce plana asupra senatului. -intervine susținând cu hotărâre

în fața regelui că acuzația lui Cyprianus era falsă și că dacă Albinus este vinovat atunci este vinovat și el însuși și întreg senatul.

Pe moment, Teodoric a fost înduplecat și luarea unei hotărâri în procesul lui Albinus a fost amânată. Înfuriat de eșecul intrigilor sale, Cyprianus reia ofensiva calomniilor și a acuzațiilor nedrepte. De data aceasta țintă devine însuși Boethius.. Atacurile lui Cyprianus se concretizează prin predarea către Teodoric a două scrisori contrafăcuc. ca fiind ale lui Boethius către Justin, pentru răsturnarea lui Teodoric. Teodoric uluit își pierde orice încredere în Boethius și-l creditează integral pe delator. Faptul că Boethius scrisese anterior împotriva arienilor era un indiciu pentru Teodoric, acum bătrân, bănuitor și credul, că acesta este vinovat.. Procesul s-a judecat, iar senatorii, din lașitate sau din teama de a nu fi socotiți și ei complici eu acuzații, au permis ca Boethius și Albinus să fie condamnați pe baza declarațiilor date de martorii lui Cyprianus.

Boethius este închis la Pavia și, cu toate memoriile trimise, cu toate protestele împotriva unei judecăți nedrepte, Teodoric nu a revenit asupra pedepsei. După ce a făcut închisoare aproape jumătate de an, timp în care a terminat „De consolatione philosophie“, Boethius este executat la Pavia, sau la Calvenyano, în regiunea Milanului, probabil la 23 Octombrie 524.

În aceste circumstanțe, opera devine pur și simplu halucinantă, întrucât „Consolarea Filosofiei” a fost scrisă de Boethius în închisoare, sub iminența punerii în aplicare a sentinței de condamnare la moarte. Indubitabil, geneza lucrării rămâne unicat în analele culturii umane.

**Continuare în numărul următor!**

# Povești cu lupi

Gheorghe Bacalbașa

Când am fost repartizat ca tânăr specialist la Spitalul Județean Galați eram un fraier în sensul etimologic pur al cuvântului, un becher cu perspective în viață, vânat de soi dar și potențial vânător, în fine un tânăr precum vinul nou, neașezat încă, dar care era de așteptat să se așeze și care își pipăia la propriu și la figurat viitorul.

Galațiul de atunci nu mai are nimic cu cel de acum.

În Galațiul meu de atunci, iernile erau ierni, se trecea Dunărea cu camionul și către primăvară se rupea gheața și începea curgerea maiestuoasă a sloiurilor către mare.

Malul dobrogean nu era îndiguit și la venirea apelor mari se întindeau adânc peste solul de dincolo până hăt la poalele Măcinului, devenea baltă, se acoperea totul cu papură și se zburătăceau păsările sălbatice.

Între Galați și Brăila circula Pasagerul pe Dunăre, iar oamenii se duceau

la plaja Cocuța cu Anghel Saligny vaporul cu zbaturi construit de austrieci pe vremea războiului Crimeii și ajuns prin jocul sorții la noi.

Era un oraș muncitoresc, o mare de blocuri, orașul vechi cu excepția câtorva clădiri mai răsărite din centru, ce puteau fi numărate pe degete fusese distrus de război.

Toată generația de tineri specialiști în obstetrică trecea printr-un moment delicat, ca niște căței de rasă proaspăt dați spre adopție; școliți în clinicele bucureștene ne obișnuiserăm să ne considerăm parte din colectiv și acum trebuia să ne acomodăm în diverse locuri din țară.

Minoritățile vinoaie ale Mittel-europei făcuseră din freieri-fraieri.

Eram o adunătură de fraieri și ne trăiam din plin fraiereala.

Colegul meu de învățătură pe care soarta îl aruncase la Râmnicul Sărat se ducea după orele de program la gară, una prea mare față de orașul pe care îl deservea

după spusele lui și așteptă cuminte pe banca acceleratul de București.

Acceleratul nu oprea la Râmnic, trecea fluierând și ridicând frunzele moarte căzute între șine, nepăsător și imperial, iar după trecerea lui doctorul se ridica de pe bancă și pornea resemnat către casă.

Ce era în mintea lui n-aș putea spune. Poate că asculta vocea lui Dumnezeu. Peste ani a ajuns profesor la București.

Eu nu aveam ce să caut la gară, Galațiul era cap de linie, prin gara Galați nu trecea trenul. Dar aveam și eu banca mea pe malul abrupt al orașului care se înălța peste albia fluviului, loc magic și încărcat de mister ce părea că oprește curgerea timpului.

Urcat în spatele băncii pe deal se afla hotelul partidului și lângă el se întindea Precista, cea mai veche biserică a Galațiului, biserică-cetate cu contraforturi, și foioșoare de pază, construită pe vremea domnitorului Vasile Lupu. Și tot pe aproape se găsea și restaurantul Pescarul, o rotondă elegantă, o mică bijuterie arhitectonică pe care o concepușe un arhitect hăruiat ajuns ca și mine prin voia sorții în urbe și care după cum spuneau cei care mai știau câte ceva și-a băut mai apoi viitorul.

Stăteam după-amiezile pe bancă și priveam către Dobrogea care mi se oferea larg și către fluviu.

Unde vroiam să ajung nu îmi era clar, dar așteptam viitorul.

Ceva urma să se întâmple, ce anume nu știam dar stăteam liniștit pe banca de sub hotel și biserică de parcă îmi dăduse întâlnire destinul.

Biserica ctitorită de Lupu avea o poveste a ei. Fusese una din cele două

biserici vechi ale urbei, cealaltă pe care n-am mai prins-o a găzduit oasele hatmanului Mazepa, cel ce împreună cu regele Suediei, Carol al XII-lea se luptase cu țarul Rusiei, Petru la Poltava.

Au dat-o jos comuniștii în deceniile tulburi când puneau laba pe țară, trăgând-o înconjurată cu cabluri cu remorcherul în Dunăre de n-a mai rămas din ea decât numele cartierului, Mazepa.

Aceiași soartă urma să o împărtășească și biserica ridicată sub Lupu.

Eram pregătiți să o dea jos dar cineva l-a anunțat pe Vasile Luca care nu era chiar Vasile, de fapt îl chema Laszlo. Acel Vasile Luca care vorba lozincilor strigate la defilările comuniste, „Ana, Luca și cu Dej bagă spaima în burghezi”, a intervenit să salveze biserica.

Ce treabă avea el cu Galațiul și de ce a trebuit un secui să salveze un monument al istoriei de românii ortodocși porniți să-și distrugă lăcașul nu cunosc.

Treaba aceasta a fost povestită unui apropiat de al meu de unul din participanții la tărășenie care grav bolnav la vederea morții se căia și credea că îi este dat să plătească.

Vasile Luca a murit la închisoarea din Râmnic, orașul acela unde prietenul meu se ducea ca prostul la gară, cu tînetă de fecale în mână ucis de Dej, tovarășul lui de cimilitură. Așa ca de la tovarăș la tovarăș.

Ceea ce povestesc s-a întâmplat în iunie, la începutul de vară, frunza mai era încă zemoasă și verde, iar eu ședeam pe banca mea de Dunăre cu o fată tânără și frumoasă. Era aproape de miezul nopții, era liniște, sclipeau câteva lumini peste apă în satul de dincolo și în rest Dobrogea acoperită

de o mare de stele.

Îmi plimbam degetele prin carnea elastică a fetei ca pe niște clape de pian dar eram cu gândul în altă parte. Pur și simplu stăteam și ascultam respirația adâncă a Dunării. Aproape că uitasem de ea și îmi era bine. Cum arăta fata aceea nu-mi amintesc. Nici măcar nu mai știu cum o chema. Știu doar că era o studentică în practică la spital. Și totuși o adusesem într-un loc care însemna ceva pentru mine. Ce sentimente nutream pentru ea greu de spus. Oricum ca fraier eram un baroco, un diamant neșlefuit dar cu multe fațete și sufletul încă îmi era mititel precum dinții de lapte, sufletul se dezvoltă mai târziu așa ca a doua dentiție. Ea nu era la rândul ei decât o fătucă. Doi fraieri pe o bancă la miez de noapte. Și atunci au apărut reprezentanții MAI-ului un gabor și un câine. Gaborul era în vârstă, mătăhălos, cu chipiul pe cap și târșind din picioare iar câinele îl urma la câțiva pași fără lesă. Era un câine lup, bătrân, masiv peste poate, ieșit din standard și părând că pășește și el cu greu ca stăpânul, punând pe asfaltul potecii într-un fel chinuit labă cu labă. Ce faceți voi aici a întreat suspicios reprezentantul miliției. Iaca șăd, i-am răspuns cu un aer ușor nonșalant și tablagiul a considerat că-l înfruntă că nu acord respectul necesar muncii lui de prevenție.- Ba nu șezi deloc, mi-a răspuns, dumneata o bulănești pe tovarășa, și dacă vă încingeți... Banca asta mereu a fost cu probleme. Aceasta ar fi putut fi tot, s-ar fi dus mai departe dar fătuca s-a speriat, a intrat în panică și gaborul a reacționat ca animalul de pradă la mirosul de sânge. A virat scurt, s-a apropiat de noi și a dispus sec: Buletinele. Proasta s-a zăpăcit, a scotocit în geantă și i-a dat buletinul, pe care l-a deschis, s-a uitat în el fără interes și i l-a dat înapoi, nu de ea îl durea, mă voia pe mine. De buletinul meu n-a avut parte. Mă învățase un polițai căruia i-am asistat nevasta la naștere:

doctore buletinul nu-l dai. L-ai dat, și s-a pus mâna pe boașe. – Uite ce. Dumneata trebuia să te prezinți. Să-ți declari gradul și funcția. Vrei să mă legitimezi urcăm sus la hotel. Eu îți prezint actele, dumneata îmi arăți legitimația, întocmim proces verbal dacă e cazul... A devenit brusc atent. Încerca să mă citească. Era cătană veche. Știa lecția. Când umbli noaptea cu un câine pe străzi e ca la loz în plic. Nu știi ce îți sare din pungă. Dracu știe. Puteam să fiu cimotie de secure. Sau activist. Că aveau și ei tineri din aceia care își câștigau pâinea cu gura. Dacă îl trăgeam la hotel...

- La hotel nu se poate. Că îl deranjăm pe tovarășul ministru. Tovarășul ministru doarme. Că pentru dumnealui facem noi pază. Partida părea să se încheie remiză. Dar își cerea un sfârșit. Așa că tablagiul ne-a spus pe un ton mult muiat, jumătate dispoziție, jumătate rugămintă:

- Haida duceți-vă. Dar mie mi-a luat Dumnezeu mințile, m-am dat mare, nu mi-a fost de ajuns ce am obținut, mi-am dorit o victorie. – Nu, nu, că eu aștept zorile. Și atunci tablagiul a făcut un semn către câine care s-a apropiat de mine cât să-l ating cu mâna. Avea ochii galbeni și răi, fire albe în blana botului și așa fi putut să jur că i-am văzut chiar în întunericul de acolo, pungi pe sub ochi. Câine scârbos și bătrân. Și care mârâia încet și continuu ca motorul în relanti. Tablagiul s-a apropiat strâns de mine și parcă ar fi apăsat pe accelerație, mârâitul câinelui a crescut în intensitate. Ce eram să fac, într-un fel eram în avantaj nu eram singur aveam un martor în caz de nevoie dar pe de altă parte el era MAI-ul, ce-l oprea să spună, era beat tovarășul, a dat cu piciorul în câine și animalul e animal. Iar câinele mârâia tot mai tare. Așa că am luat fătuca de mână, n-am zis nimic și am luat-o pîș pîș către casă așteptând să mă rupă din spate.

Mă lucrase cu lupul lui. Dar partida nu era încheiată. Aveam și eu lupul meu. Vasile Lupu. Tot domnitor dar nu cel cu biserica. Vasile Lupu domnea peste doctorii de femei ai orașului, era șeful secției de ginecologie de la Județean, om puternic în biroul căruia intra miliția și partidul să-și repare muierile dar și așa fără treabă, aparțineau cu toții puterii nescrise și se cafeleau între ei. A doua zi i-am istorisit toată povestea lui Vasile Lupu cel tânăr care a pus mâna pe telefon și l-a sunat pe șeful de la pază și ordine, care a spus scurt: trimite băiatul la mine. Și băiatul s-a dus la șeful de miliție și a luat povestea de la capăt dar pe la jumătate am fost întrerupt:

- Știu. Ai dreptate. Țsta săracul e un dobitoc. Îmi plouă cu reclamații. Uite îl dau afară. Dar ce facem cu câinele? Ieși dumneata la patrulare pe străzi. Nu, nu ieși. A oftat greu și a concluzionat ca un adevărat șef de la pază și ordine:

- Dumneata ai meserie. Mănoasă, finuță... Țștia doi umblă ca proștii pe străzi. Și s-a ridicat semn că audiența era pe sfârșite. Când m-a condus nu a uitat ca să-mi spună: Respectuoase salutări la dom`doctorul. Doctorul nu eram eu ci Lupu. Vasile Lupu. Cât am stat la Galați tot de lupi am avut parte. La banca aceea a mea, nu m-am întors. Că prea era spurcat locul. Mi-a schimbat tablagiul vorba cronicarului, bucuria în scârbă.

## ART CITY reading



### LA A.F.C.N. TOAMNA ÎNCEPE CU VEȘTI BUNE!

Sesiunea de finanțare lansată la 1 septembrie de Administrația Fondului Cultural Național are o alocare bugetară dublă față de anul trecut!

În baza recentelor actualizări ale cadrului legal, resursele existente în Fondul Cultural Național au permis Consiliului AFCN să aloce 50 de milioane de lei pentru finanțarea proiectelor și programelor culturale.

Perioada de înscriere a proiectelor culturale pe platforma online începe pe 1 septembrie și se încheie pe 30 septembrie 2023, ora 24:00.

Toți pașii de urmat sunt disponibili online pe pagina:

[www.afcn-proiecte.ro/apel-finantare.html](http://www.afcn-proiecte.ro/apel-finantare.html)





# DICTIONAR

## Artiști plastici gălățeni (193)

Corneliu Stoica

**M**ÂNDRU, Ion – pictor (n. 8 februarie 1897, comuna Smulți, județul Galați – m. 19 februarie 1985). Studii libere în atelierul pictorului Nicolae Mantu. După satisfacerea stagiului militar, s-a angajat în marina militară, unde a lucrat până în 1940, când s-a îmbolnăvit și a fost pensionat medical din armată. Mediul marinăresc și-a lăsat amprenta în multe din picturile, gravurile și desenele sale. A debutat în 1934 la Salonul Oficial de Pictură și Sculptură din București cu tabloul „Petunii”. În același an a fost admis cu o „Marină” și în cadrul Salonului Oficial de Desen și Gravură. A fost prezent cu lucrări la aceste saloane și în anii 1937, 1938, 1940, 1941, 1942, 1943 și 1944.

Ziarul „Vocea Galaților” din 20 februarie 1937 consemnează prezența sa, ca pictor din partea locului, la o expoziție colectivă deschisă de bucureșteni în cetatea dunăreană, alături de Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Petru Bulgăraș, Nicolae Tempeanu, Mișu Teișanu, Theodor Cateliu, Cornel Rațiu, Ignat Bednarik, Apostol Mănciulescu, Grigore Manea, C. I. Stăncescu ș.a. Și-a deschis mai multe expoziții personale la București, ultima fiind cea din 1967. În 1942 a avut o expoziție personală și în Germania, la Munchen. A fost membru al

Uniunii Artiștilor Plastici din România din 1953. În 1975 și-a pierdut vederea. Tablouri ale sale se găsesc în colecțiile Muzeului Național de Artă al României, Muzeului Simu, la Institutul Victor Babeș, la Muzeul Mănăstirii Negru Vodă din Câmpulung-Muscel, ca și în multe colecții private. Monografistul comunei Smulți, învățătorul Ion V. Jiglău, menționează și o donație făcută de artist în timpul vieții căminului cultural din această localitate. În 2016, trei lucrări de grafică ale sale, realizate în cărbune pe hârtie („Portret de bărbat”,



„Portretul Dr. Marinescu” și „Trei portrete de bărbați”), prin Ordinul nr. 3933/11.2016 al Ministerului Culturii au fost clasate în Patrimoniul Cultural Național, categoria juridică FOND, pozițiile 14, 15, 16.

Creația lui Ion Mândru, aproape necunoscută astăzi, este variată ca tematică și mijloace de realizare. Artistul a cultivat natura statică, peisajul, portretul, nudul, compoziția, genuri în care a dovedit calități care-i așează lucrările în rândul bunelor tradiții ale plasticii românești



postimpresioniste. A immortalizat scene și chipuri de oameni din lumea rurală, mai ales din satul natal („Țăran din Smulți”, „Cu vacile pe ploaie de toamnă târzie”, „La cosit pe Fâstâci”, „Cap de femeie din Smulți”, „Fată din Smulți”, „La țară”, „În fața casei”, „Casa părintească”), priveliști marine și aspecte din porturi („Marină”, „Ambarcațiuni

pe mare”, „Vapoare”, „Vapoare în portul Constanța”), imagini urbane („Colț din Constanța veche”, „Colț de stradă”, „Peisaj din Câmpulung Muscel”), naturi statice cu flori și fructe („Flori și mere”, „Gălbenele”, „Natură statică cu mere”, „Natură statică cu fructe”, „Vas cu flori”, „Flori galbene”), portrete de pescari și marinari („Pescarul”, „Pescar în Deltă”, „Marinari”), portrete ale unor mari personalități ale culturii și științei („Portretul lui George Enescu”, „Portretul Dr. Marinescu”, „Portretul medicului-colecționar de artă Ioan Dumitrescu-Popovici”, secvențe ale peisajului natural („Luminiș”, „Copac la malul apei). Artistul pictează cu o pastă consistentă, bine hrănită. Unele tablouri ale sale par



adevărate mozaicuri, materia picturală fiind așezată în spațiul plastic în tehnica pointilistă a neoimpresioniștilor francezi Georges Seurat și Paul Signeac.

*Enache Emilian Octavian*  
*Răul albastru & Compoziție*



# Mândru Ion

Portret de bărbat (Dr. Marinescu reprezentat la catedră & Autopotret



Portretele de bărbați, executate în cărbune, se impun prin rigoarea și claritatea construcției, fermitatea liniei și modul în care artistul caută ca dincolo de înfățișarea fizică să pătrundă în lumea interioară a personajelor. Dr. Marinescu este configurat în ipostaza de profesor universitar, predând de la catedră, iar colecționarul Ioan Dumitrescu-Popovici este surprins în trei atitudini diferite.

**Bibl.:** Ion V. Jiglău, *Monografia comunei Smulți*, Editura „Evrika”, Brăila, 1993; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, ediția a II-a revizuită și întregită, Editura „Axis Libri”, Galați, 2013; *Repertoriul Graficii Românești din secolul al XX-lea*, L – O, vol. III, Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, Cabinetul de Stampe și Desene, București 1978.

# MORPHOCHROMA

## Liviu Hâncu: Forța realistă a exprimării

Corneliu Stoica

**P**ictorul Liviu Hâncu, din Republica Moldova, este un prieten al artiștilor plastici din Galați. El expune de câțiva ani la Saloanele Filialei locale a U.A.P.R., ca și la alte manifestări ale acesteia, iar în aceste zile este prezent cu o expoziție personală deschisă la Galeriile de Artă „Nicolae Mântu”, manifestare care reunește pe simeze lucrări de pictură și naturi statice, genuri pe care le cultivă cu consecvență și care l-au consacrat și l-au făcut cunoscut nu numai în patria sa, dar și în România, Austria, Germania, Slovacia, S. U. A., Turcia sau Ungaria, țări unde a deschis expoziții personale.

Personalitate marcantă a artei Plastice din Republica Moldova, Liviu Hâncu s-a născut la 13 iulie 1959 în satul Volodeni, raionul Edineț. A absolvit Școala de Arte Plastice „Ilia Repin”(azi, Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) din Chișinău (1978) și Academia de Arte Plastice și Arhitectură din Sankt Petersburg, Rusia (1989). Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (1993) și a Asociației Internaționale de Arte Plastice AIAP (UNESCO Paris, Franța

(1993). A lucrat ca restaurator la Muzeul Național de Artă al Moldovei (1982 – 1984), conferențiar universitar la Institutul de Arte Plastice din Chișinău (1989 – 1993), consilier la Ministerul Culturii din republica Moldova (1987 – 2003), iar din 2003 este conferențiar universitar la Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea de Industrie Ușoară, Catedra Design vestimentar.

De-a lungul timpului și-a deschis expoziții personale la Chișinău, Washington (S. U. A.), Berlin (Germania), Izmir (Turcia), Carolina de Nord (S.U.A.), România etc. și a participat la manifestări colective de profil organizate la Bacău, București, Chișinău, Hanovra (Germania), Cluj-Napoca, Bistrița-Năsăud, Strasbourg (Franța). Are lucrări în muzee și colecții private din Republica Moldova, România, Olanda, Franța, Grecia, Rusia, Turcia, Italia, Israel, S. U. A.

În expoziția de la Galeriile de Artă „Nicolae Mântu”, intitulată „O metafizică a culorii – Expresia plastică a cotidianului”, Liviu Hâncu a reunit 25 de lucrări de pictură reprezentând naturi statice și peisaje. Tablourile sale cu naturi

statice se remarcă prin folosirea unei recuzite bogate și diverse, rigoarea geometrică a construcției, claritatea formelor și echilibrul compozițional. Obiectele pictate sunt din repertoriul celor de uz casnic (ulcioare, ulcele, gavanoase, sticle, pahare, ceainice, căni, fiare de călcat), vase de diferite forme,



instrumente muzicale, cochilii de melci și scoici, statuete, clepsidre, ceasuri, corpuri geometrice, fructe, legume etc. Între ele se încheagă un dialog firesc, armonios, culorile sunt când sobre, când dobândesc strălucire și sonorități muzicale. Adesea, pictorul geometrizează corolele florilor sau compune formele obiectelor în manieră cubistă. Liviu Hâncu stăpânește temeinic știința compoziției, așa încât în arhitectura tablourilor sale, în general de mari dimensiuni, există un ritm care transmite privitorului o stare de liniște, de calm, de pace adâncă („Natură statică cu pești”, „Natură statică cu lampă”, „Simfonia luminii”, „Obiecte geometrice și scoici”, „Ulcioare negre”, „Compoziție cu scoici”, „Compoziție cu melci”, „Natură statică liniștită”, „Natură statică cu vioară”, „Natură

statică cu cuburi!”, „Flori și sticle negre”, „Orchestra de atelier”, „Compoziție decorativă cu flori”, „Obiecte rustice nocturne”).

Peisajele expuse redau aspecte din natura fermecătoare a Basarabiei surprinsă în lumina blândă a toamnei sau a soarelui arzător de vară („Peisaj autumnal”, „Copaci pe dealuri toamna”, „Dealuri la Fetești”, „Peisaj în lumina soarelui”, „Între dealuri”), câpițe („Glugi de fân”), lacuri mărginite de o vegetație bogată („Peisaj cu lac”, „Lac în pădure”) sau case țărănești scăldate în lumina soarelui amiezii („Lumina curții”). De obicei, peisajele sale se desfășoară pe vaste întinderi spațiale, au deschideri perspective largi, materia picturală este luminoasă, exuberantă și așezată în straturi groase. Se simte în traseul tușelor spontaneitatea, vibrația



tonurilor, preocuparea artistului de a immortaliza pe pânză atmosfera specifică locului și a momentului când se desfășoară procesul de creație în plein-air. Pictorul ale cărui lucrări se revendică de la datele concretului, Liviu Hâncu, cu

# Liviu Hâncu

*Natură statică liniștită & Natură tatică cu lampă*



talentul, fantezia și potențialul său creativ reușește magistral să plămuiască o nouă realitate, cea a artei, oferind iubitorilor de frumos imagini vizuale care să-i emoționeze și să-i înalțe spiritual, să le aducă multe bucurii și satisfacții estetice.

Expoziția de la Galeriile „Nicolae Mantu”, rod al unei elaborări meticuloase, este o manifestare de ținută, tonică și un act de cultură valoros, dăruit gălățenilor în acest anotimp estival.



**Liviu Hănescu**  
*Dealuri la Fetești & Natură statică cu pești*

**ARHIVĂ FOTO**

1. Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurlului”
2. Forumul Transfrontalier din România, Republica Moldova și Ucraina

**CRONICĂ**

5. Miracolul dialogului dintre Divinitate și om - Adi G. Secară
17. Pulsații și evanescență - Octavian Mihalcea
19. Fascinația amintirilor - Ghiță Nazare

**SERIAL**

12. Ciudate claxoane cosmice - Ion Manea
17. O pastilă / număr de Jupân Dumitrache - Marius Dumitrache
22. Redimensionarea spectacolului - Octavian Mihalcea
27. „De la curiozitate la emoție” - Vasile Savin
31. Dacă tăceai, filosof rămâneai - Gheorghe Felea

**CREAȚIE LITERARĂ**

25. M/N Filioara - Nicolae Bacalbașa
35. Povești cu lupi - Gheorghe Bacalbașa

**ART CITY Reading CITY**

7. și 16. Veșnicie la purtător - Firiță Carp
18. Epoca singurătății - Valentin Antonescu
21. Elipsoid - Iosif Roca
24. Festivalul - Concurs PRIMA VERBA, Ed. I
18. La A.F.C.N. toamna începe cu vești bune!

**ARTĂ PLASTICĂ**

39. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (193) - Corneliu Stoica
42. MORPHOCHROMA. Liviu Hâncu - Corneliu Stoica

**ROMANIA**



CONSILIUL JUDETEAN GALATI



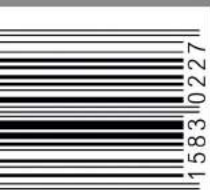
**Consiliul Raional Hîncești**



CENTRUL CULTURAL  
*"Dunărea de Jos"*  
GALAȚI



**Primăria Mereșeni**



1583-0227